

Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2016

Jenita Rauta

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	4
2 MENETELMÄ	6
2.1 Havaintoaineiston poiminta	6
2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi	6
2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi	7
3 HAVAINNOT	8
3.1 Kaikki vihamotiivit	8
3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikokset	18
3.3 Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat rikokset	28
3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat rikokset	34
3.5 Vammaisuuteen perustuvat rikokset	39
4 YHTEENVETO	44
5 HAVAINTOJEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA	45
LÄHTEET	47
LIITTEET	49
LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET	49
LIITE 2. HAKUSANAT	51
LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT	53
Kaikki vihamotiivit	53
Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikokset	54
Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat rikokset	56
Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat rikokset	56
Vammaisuuteen perustuvat rikokset	57

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN KATSAUKSIA 12/2017

TIIVISTELMÄ

Tässä selvityksessä kuvataan poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia vuonna 2016. Aineistona ovat poliisin valtakunnalliset rikosilmoitustiedot. Selvitys on jatkoa rasistisen rikollisuuden vuosiselvityksille, joita on tehty vuodesta 1998 lähtien sisäasiainministeriön poliisiosastolla ja Poliisiammattikorkeakoulussa.

Vuonna 2009 rasistisen rikollisuuden seuranta laajennettiin viharikosseurannaksi. Viharikoksiksi on määritelty henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehdyt rikokset, joiden taustalla ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskontoa tai vammaisuutta, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisuun tai vammaisuutta kohtaan.

Vuoden 2016 aikana poliisille tehtiin yhteensä 1 079 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Tämä on 14 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Suurin osa (77 %) rikosilmoituksista sisälsi etniseen tai kansalliseen taustaan kohdistuneita rikoksia. Uhrin uskonnolliseen taustaan perustuvien viharikosten osuus oli 13,8 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen 4,2 prosenttia sekä vammaisuuteen 3,9 prosenttia. Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvista viharikoksista tehtiin 12 rikosilmoitusta (1,1 %). Poliisi käytti viharikosluokitusta yhteensä 250 rikosilmoituksessa (23 %).

Tarkasteluvuonna tehtiin yhteensä 831 rikosilmoitusta etniseen tai kansalliseen taustaan perustuneista rikoksista. Useimmin kyse oli tapauksista, joissa kantaväestöön kuuluvat henkilöt osoittivat ennakkoluuloa tai vihamielisyyttä etnisiä tai kansallisia vähemmistöjä kohtaan. Yleisin rikoslaji oli pahoinpitelyrikos. Tavallisimmin tapahtumapaikkana etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa rikoksissa oli julkinen ulkoilmapaikka, kuten tie, katu tai tori, vastaanottokeskus sekä ravintolat ja niiden edustat. Aiempien vuosien tapaan suurin osa tämän tyyppisistä rikoksista tehtiin illan ja yön aikana. Vuonna 2016 Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista suhteellisesti eniten kohteeksi joutuivat Irakin kansalaiset rikoksissa, jotka perustuivat etniseen tai kansalliseen taustaan.

Uskontoon tai elämäntavoihin perustuvien viharikosilmoitusten määrä kasvoi 12 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Näissä rikoksissa yleisimmin kohteena olivat islaminuskoiset, ja melkein puolet niistä olivat pahoinpitelyrikoksia. Uskontoon perustuvat rikokset tapahtuivat useimmiten vastaanottokeskuksissa.

Uhrin oletettuun tai todelliseen seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien viharikosilmoitusten määrä laski seitsemällä prosentilla. Eniten ilmoitettiin pahoinpitelyrikoksia, joista 44 prosentissa rikoksista epäilty oli asianomistajalle ennestään tuttu.

Vammaisuuteen perustuvia rikosilmoituksia löytyi 42, mikä on 51 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Melkein puolet rikoksista oli pahoinpitelyrikoksia, ja epäilty oli uhrille tuttu.

ABSTRACT

This report reviews suspected hate crimes reported to the police in Finland in 2016. The statistics are based on crime reports retrieved from the National Police Information System. Reports on racist crime have been published by the Police University College of Finland and the Ministry of Interior's Police Department since 1998. In 2009 the system of compiling information on racist crime was developed into a more comprehensive system of monitoring hate crime. For the purpose of this report, hate crime has been defined as a crime against a person, group, somebody's property, institution, or a representative of these, motivated by prejudice or hostility towards the victim's real or perceived ethnic or national origin, religion or belief, sexual orientation, transgender identity or appearance, or disability.

In the target year, 1 079 reports of offences on suspected hate crime were filed. These represents a 14 percent increase in comparison with the previous year. The majority, 77 percent, of the cases were incidents based on ethnic or national origin. Cases motivated by the victim's religious background constituted 13,8 percent of the cases. Sexual orientation was the motive in 4,2 percent of the cases, and in 3,9 percent it was disability. Twelve hate crimes (1,1 %) were identified as being based on the victim's transgender identity or appearance. Police used hate crime code in 250 reports of offences.

In the target year, 831 reports of offences based on ethnic or national origin were filed. In the majority of the cases, prejudice or hostility was directed towards a member of an ethnic or national minority by a member of the majority population. The most common suspected crimes were assaults. The most common scenes of the suspected crimes based on ethnic or national origin were public outdoor locations such as roads or city market places, immigration stations as well as restaurants and their vicinity. As in previous years, the majority of crimes based on ethnic or national origin were committed in the evening and at night time. In relation to the number of foreign citizens resident in Finland, the citizens of Irak experienced the highest frequency of crimes motivated by ethnic or national origin in 2016.

Reports of offences on hate crime cases based on religion or belief increased 12 percent compared to year 2015. The most common targets in these cases were Muslims. Almost half of the crimes were assaults. Most common location of the suspected crimes based on religion or belief was immigration station.

The number of hate crimes motivated by the victim's real or perceived sexual orientation, transgender identity or appearance, is seven percent lower than in the previous year. Assaults were the most common crimes based on the victim's real or perceived sexual orientation, transgender identity or appearance and in 44 percent of the cases the suspect was acquaintance to the victim.

In the target year, 42 reports of offences on hate crimes based on the victim's disability were found, that is 51 percent less than in previous year. Almost half of the cases were assaults and the suspect was familiar to the victim.

1 JOHDANTO

Suomen rikoslaki ei tunne määritelmää viha- tai rasistinen rikos. Rikoslain rangaistuksen koventamisperusteissa on kuitenkin otettu huomioon teon rasistinen vihamotiivi, jota vuonna 2011 laajennettiin huomioimaan myös muut vihamotiivit (RL 6 luku 5 § kohta 4, 13.5.2011/511). Koventamisperusteen lisäksi rikoslaissa mainitaan joitakin rikoksia, joiden tunnusmerkistöön sisältyy vihamotiivi. Näitä rikosnimikkeitä ovat syrjintä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Koventamisperuste on osittain laveampi, mutta tulkinnanvaraisempi kuin tämän selvityksen viharikosmääritelmä. Näin ollen tämän selvityksen viharikosmääritelmä ei pohjaudu suoraan lakiin vaan aikaisempiin tutkimuksiin ja muiden maiden viharikosselvityksiin (Niemi & Sahramäki 2012).

Mikä tahansa Suomen rikoslainsäädännössä rikokseksi määritelty teko voi periaatteessa olla viharikos. Sen ratkaisee teon motiivi. Esimerkiksi yleisimpiä etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvasta motiivista tehtyjä rikoksia ovat pahoinpitely, laitton uhkaus ja kunnianloukkaus. Viharikos määritellään tässä selvityksessä seuraavasti:

Viharikos on henkilöä, ryhmää, jonkun omaisuutta, instituutiota tai näiden edustajaa kohtaan tehty rikos, jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys uhrin oletettua tai todellista etnistä tai kansallista taustaa, uskonnollista vakaumusta tai elämäntavasta, seksuaalista suuntautumista, sukupuoli-identiteettiä, sukupuolen ilmaisu tai vammaisuutta kohtaan.

Viharikoksen määritelmä täyttyy jo silloin, jos tekijä olettaa uhrin kuuluvan johonkin yllä mainituista viiteryhmistä. Uhri voi olla esimerkiksi läheisessä suhteessa kyseiseen ryhmään kuuluvan kanssa ja tätä kautta valikoitua kohteeksi. Uhrilla voi olla myös jonkinlainen muu yhteys kyseiseen ryhmään. Teko voi esimerkiksi kohdistua vastaanottokeskuksen työntekijään tämän työn takia.

Yksittäinen viharikos voidaan nähdä myös ns. signaalirikoksena, jolloin koko rikoksen uhrin edustama vähemmistö voi kollektiivisesti kokea joutuneensa rikoksen kohteeksi. Tällöin rikos nähdään uhkauksena tätä ryhmää kohtaan. Tällainen kollektiivinen reaktio saattaa vaikuttaa negatiivisesti koko vähemmistöryhmän suhtautumiseen ympäröivään enemmistökulttuuriin ja sen edustajiin. (Iganski 2001; Perry 2001; Poliisi 2016.)

Tässä selvityksessä kuvataan vuonna 2016 poliisin tietoon tulleita epäiltyjä viharikoksia. Aineistona on käytetty saman vuoden rikosilmoitustietoja. Selvitys jatkaa vuodesta 1998 lähtien Poliisiammattikorkeakoulussa ja sisäasiainministeriön poliisiosastolla julkaistujen viharikollisuuden vuosiselvitysten aloittamaa sarjaa (Sisäasiainministeriö 1998–2003; Keränen 2005a; 2005b; Ellonen 2006; Noponen 2007; Joronen 2008; Peutere 2009; 2010; Niemi 2011; Niemi & Sahramäki 2012; Tihveräinen 2013; 2014; 2015; 2016).

Tilastointimenetelmää uusittiin vuonna 2009 koskemaan myös muita kuin etniseen tai kansalliseen taustaan kohdistuvia viharikoksia. Tämä uusi menetelmä oli käytössä vuoden 2008 viharikosselvityksessä (Peutere 2009). Tilastointimenetelmän uusimisen vuoksi vain vuosien 2008–2016 viharikosselvitysten havainnot ovat vertailukelpoisia toistensa kanssa.

Selvityksessä käydään ensiksi lyhyesti läpi käytetty menetelmä. Tilastointimenetelmiä ei ole muutettu viime vuoden viharikosselvityksestä, ja tarkemman menetelmän kuvauksen voi löytää aikaisemmista selvityksistä (ks. Niemi & Sahramäki 2012; Peutere 2009). Seuraavaksi esitellään päähavainnot, ja lopuksi tuodaan lyhyesti esille tämän selvityksen heikkouksia. Selvityksen lopussa on lista muista yksityiskohtaisista taulukoista, joita tutkimusaineistosta on saatavilla. Lukijan on syytä huomata, että tässä selvityksessä käsitellään poliisin tietoon tulleita rikosilmoituksia, eli kyse on rikosepäilyistä. Tuomioistuin päättää, onko kyseessä varsinainen rikos, ja samalla arvioi teon motiiveja.

2 MENETELMÄ

2.1 Havaintoaineiston poiminta

Selvityksen aineiston muodostavat vuonna 2016 kirjatut rikosilmoitukset, jotka on poimittu valtakunnallisesta Poliisiasiain tietojärjestelmästä alla kuvatuilla ehdoilla. Ensimmäisessä vaiheessa poimittiin

1. rikosilmoitukset, jotka sisältävät jonkin liitteessä 1 mainituista rikosnimikkeistä ja jonkin liitteessä 2 mainituista hakusanoista (yhteensä 271 hakusanaa)
2. rikosilmoitukset, joissa asianimikkeenä on syrjintä, työsyryntä, kiskonnantapainen työsyryntä, kiihottaminen kansanryhmää vastaan, törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan, joukkotuhonta, joukkotuhonnan valmistelu, rikos ihmisyyttä vastaan, törkeä rikos ihmisyyttä vastaan tai kidutus
3. rikosilmoitukset, joiden selostusosassa esiintyi kirjainyhdistelmä ”rasist” tai ”rasism”
4. rikosilmoitukset, jotka poliisi on merkinnyt viharikosluokituksella
5. rikosilmoitukset, jotka on merkitty Tupa-luokituksella (Turvapaikanhakijoihin liittyvä).

Hakuehdoissa 3 ja 4 poiminnan kohteena eivät olleet tietyt rikosnimikkeet, vaan hakuehdot mahdollistivat muidenkin viharikosperustaisten rikosnimikkeiden löytymisen kuin kohtiin 1 ja 2 sisältyvät. Kohta 3 on jätetty itsenäiseksi hakuehdoksi laajan kattavuutensa vuoksi. Kohdan 3 kirjainyhdistelmällä löydettiin suuri määrä aineistoon kuuluvia rikosilmoituksia. Yllä olevin ehdoin poimittu havaintoaineisto koostui 9 751 rikosilmoituksesta.

2.2 Tapausten määrittely viharikoksiksi

Lopullinen tutkimusaineisto koostui 1 079 rikosilmoituksesta, jotka määriteltiin viharikoksiksi poliisin rikosilmoitukseen kirjaamien tietojen perusteella. Määrittelyn apuna käytettiin selvitystä varten laadittua kirjallista ohjetta. Tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos jokin tapauksen osapuolista (poliisi, uhri, todistaja, jne.) epäili, että rikoksen yhtenä motiivina oli epäluulo tai vihamielisyys jotakin uhrin (oletettua) viiteryhmää kohtaan. Niitä voivat olla 1) etnisyyteen tai kansallisuuteen, 2) uskontoon tai vakaukukseen, 3) seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun tai 4) vammaisuuteen liittyvät viiteryhvät. Tapaus määriteltiin viharikokseksi myös silloin, jos itse rikosilmoituksen selitysosassa esiintyi viharikosperustaisia viiteitä, kuten epäillyn rasistista kielenkäyttöä.

Yllä olevien esimerkkien lisäksi tapaus määriteltiin viharikokseksi, jos rikosilmoitus sisälsi poliisin käyttämän viharikosluokituksen siitä huolimatta, että itse ilmoituksesta ei ilmennyt tekijän motiivina. Poliisihallituksen antaman ohjeistuksen (Poliisihallituksen ohje 13.11.2011) mukaan poliisin tulisi käyttää viharikosluokitusta aina silloin, kun ku-

ka tahansa tilanteessa mukana ollut henkilö (poliisi, epäilty, asianomistaja, todistaja, ilmoittaja tai muu)

- pitää teon motiivina osittain tai kokonaan ennakkoluuloa tai vihaa tiettyä kansanryhmää kohtaan
- pitää tekoa tehtynä osittain tai kokonaan rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Luokitustilastoja tutkittaessa on otettava huomioon, että luokitusjärjestelmä on kehitetty poliisin omaksi tilastointityökaluksi. Rikosilmoitusten kirjaamiseen käytettävä Poliisiasian tietojärjestelmä ei siis pakota tekemään luokittelua. Vuoden 2011 Poliisihallituksen ohje muutti aikaisemman suppean rasismiluokituksen kattavammaksi viharikosluokitukseksi. Samalla rasismien osalta viharikosluokituksen käyttöohjeita tarkennettiin. Muutoksen takia vuoden 2012–2016 havaintoja ei voi verrata aikaisempiin vuosiin.

2.3 Havaintojen analysointi ja raportointi

Tässä selvityksessä rikosilmoituksia kuvaillaan eri näkökulmista sekä rikosilmoituskohdittain että asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen mukaan. Tämä vaikuttaa eriohien havaintojen määrissä. Päärikoksella¹ viitataan kuhunkin ilmoituksen asianomistajaan kohdistuneeseen vakavimpaan rikosnimikkeeseen. Koska yhdessä rikosilmoituksessa voi olla yksi tai useampia asianomistajia, on päärikosten määrä suurempi kuin rikosilmoitusten määrä. Kun tekstissä puhutaan ”vihamotiivista”, viitataan vaikuttimeen, joka perustuu ennakkoluuloihin tai vihamielisyyteen aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan.

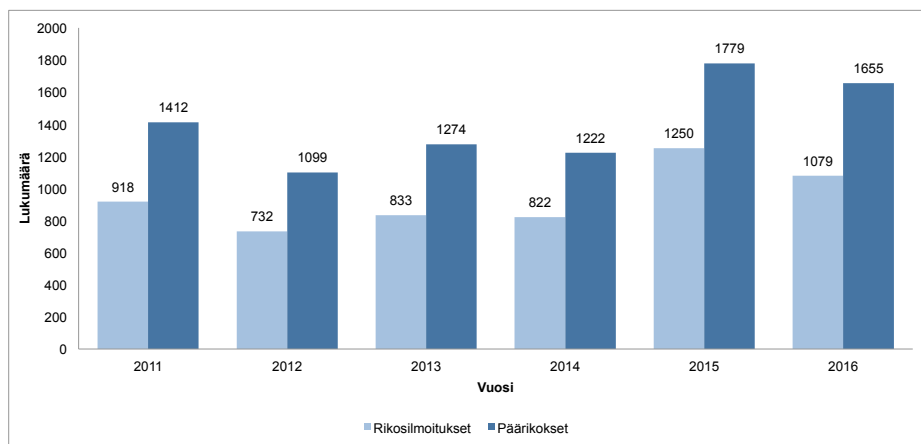
¹ Rikokset vakavimmasta lievempään: henkeen, seksuaaliseen koskemattomuuteen, terveyteen, henkilökohtaiseen vapauteen, ihmisyyteen, kunniaan, yksityisyyteen, kotirauhaan ja omaisuuteen kohdistuvat. Yhdessä rikosilmoituksessa voi olla useampi asianomistaja, joista jokaiseen kohdistunut päärikos on laskettu tilastoon. Näin ollen päärikosten määrä on rikosilmoituksia suurempi.

3 HAVAINNOT

3.1 Kaikki vihamotiivit

Määrä

Vuonna 2016 poliisille tehtiin yhteensä 1 079 rikosilmoitusta epäillyistä viharikoksista. Ilmoitusten määrä väheni edellisvuodesta 171 tapauksella (14 %). Epäiltyjä päär rikoksia löytyi 1 655 kappaletta, mikä on 124 kappaletta (7 %) vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 1).

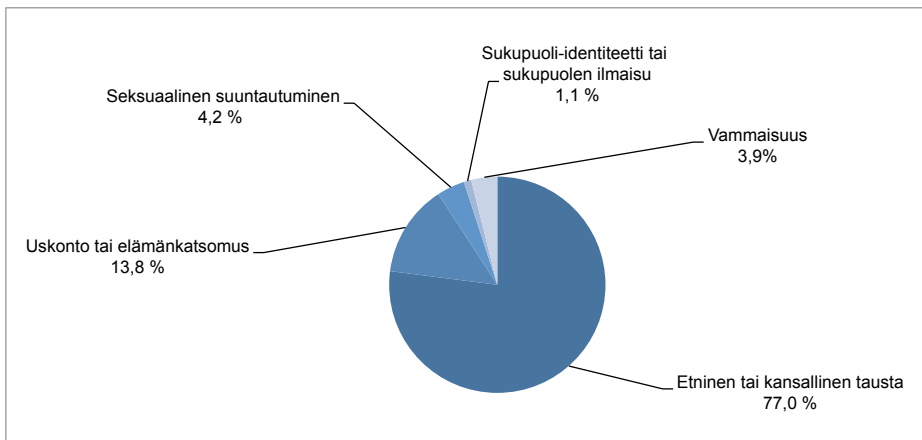

Kuvio 1. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Vihamotiivit

Vuonna 2016 suurimpaan osaan poliisille ilmoitetuista epäillyistä viharikoksista liittyi etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvia ennakkoluuloja tai vihamielisyyttä (77 %) (kuvio 2). Muihin viiteryhmiin kohdistuneiden ilmoitusten määrät prosenttilukuina olivat seuraavia: uskontoon tai vakaumukseen liittyvät 13,8 prosenttia, vammaisuuteen liittyvät 3,9 prosenttia, seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvät 4,2 prosenttia sekä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvät 1,1 prosenttia.

Osuudet ovat pysyneet jokseenkin samoina vuoden 2008 selvityksestä lähtien. Vuoteen 2015 verrattuna etniseen tai kansalliseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen ja vammaisuuteen liittyvien rikosilmoitusten osuudet vähenivät hieman, kun taas uskontoon tai vakaumukseen ja sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvien rikosilmoitusten osuudet kasvoivat.

Kuvio 2. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä rikosilmoituksissa vuonna 2016 (n=1 079).

Viharikosluokitus

Taulukossa 1 näkyy poliisin rasismi- tai viharikosluokituksen käytön yleisyys rikosilmoituksissa vuosina 2006–2016. Poliisi käytti luokitusta yhteensä 250 rikosilmoituksessa (23 %). Niistä 211 tapausta (84 %) perustui etniseen tai kansalliseen taustaan. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvia ilmoituksia oli 25 (10 %) ja seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvia 14 (5,6 %). Vammaisuuteen perustuvia ilmoituksia ei ollut lainkaan. Vuonna 2016 luokitusta käytettiin 31 tapauksessa (14 %) enemmän kuin edellisvuonna.

Havainnon perusteella ei kuitenkaan voida ottaa kantaa siihen, miksi poliisi käyttää viharikosluokitusta vain noin joka neljännessä rikosilmoituksessa, joista tämän selvityksen menetelmällä on löytynyt epäilty vihamotiivi. Luokituksen käyttöasteesta ei voida myöskään päätellä sitä, tunnistaako poliisi viharikoksia. Tähän aineistoon päätyivät myös tapaukset, joissa motiivi on mainittu, mutta poliisin viharikosluokitusta ei ole käytetty. Siitä voi päätellä, että luokittelun käyttämättä jättämisestä huolimatta poliisi on kuitenkin esitutkinnassa huomionnut tapaukseen liittyvän mahdollisen vihamotiivin.

Taulukko 1. Rasismi- ja viharikosluokituksen käyttö rikosilmoituksissa vuosina 2011–2016^{2 3}.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Ero vuoteen 2015, %	
Lukumäärä	Luokitus	266	174	142	113	219	250	14
	Ei luokitusta	522	558	691	709	1031	829	-20
	Yhteensä	788	732	833	822	1250	1079	-14
%	Luokitus	34	24	17	14	18	23	
	Ei luokitusta	66	76	83	86	82	77	
	Yhteensä	100	100	100	100	100	100	

Tapahumatilanteet

Epäillyiksi viharikoksiksi määritellyt rikosilmoitukset luokitellaan tapahtumatilanteittain kahdeksaan luokkaan. Luokitus perustuu rikosilmoituksen sanalliseen kuvaukseen sekä tietoon siitä, ketkä henkilöistä on merkitty asianomistajiksi ja ketkä epäillyiksi. Rikosilmoitus voi sisältää myös useamman rikoksen, asianomistajan ja rikoksesta epäillyn.

Reilu kolmasosa (38 %) vuoden 2016 viharikosilmoituksista koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää (taulukko 2). Tämänäyttypisten tapausten määrä laski selkeästi edellisvuodesta, mutta oli kuitenkin yleisin tapahtumatilannetyyppi. Seuraavaksi eniten tehtiin yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia, joiden määrä kasvoikin hiukan. Molempipuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden, omaisuusrikosten ja syrjintäjuttujen määrät puolestaan hieman vähenivät.

Taulukko 2. Epäillyistä viharikoksista tehdyt rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vuonna 2016 (n=1 079).

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Sanalliset loukkaukset	411	38	-26
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	321	30	7
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	109	10	17
Tappelu, molempipuolisia rikoksia	101	9	-12
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	82	8	-41
Syrjintäjutut	49	5	-4
Kunniaväkivalta	5	0	150
Muut	1	0	100
Yhteensä	1079	100	-14

2 Vuosien 2011–2016 luvut eivät ole vertailtavissa aikaisempiin vuosiin, sillä rikosilmoitusten poiminta-
ehtoja on näinä vuosina muutettu.

3 Rasismiluokitus muuttui kattavammaksi viharikosluokitukseksi vuoden 2011 lopussa.

Sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikoksia tehtiin kolmanneksi eniten. Näiden tapahtumatilanteiden määrä kasvoi 17 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Sanallisesta provokaatiosta tehtyt rikokset ovat tapauksia, joissa rikosilmoituksen sisältämään vakavimpaan rikokseen, yleensä pahoinpitelyyn, on syyllistytty esimerkiksi rasistisesta nimityksestä provosoituneena. Rikoksesta epäilty on näissä tapauksissa henkilö, jota on kohdeltu rasistisesti. Kyseiset ilmoitukset saattavat sisältää myös esimerkiksi kunnianloukkauksirikoksen, josta epäiltynä on esimerkiksi rasistisesti käyttäytynyt henkilö.

Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten sisällyttäminen vuosittaisiin viharikosselvityksiin ei ole yksiselitteistä. Niiden ottaminen mukaan on kuitenkin nähty tarpeelliseksi, sillä niiden taustavaikuttimet voidaan tulkita ennakkoluuloiksi tai vihamielisyydeksi aiemmin mainittuja viiteryhmiä kohtaan. Lisäksi ne kuvaavat yleistä ilmapiiiriä, joissa rikoksiin syyllistytään.

Taulukossa 3 on esitetty sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrät rikosilmoituksen ja päär rikoksen mukaan vuosina 2011–2016. Näiden rikosten määrät ovat pysyneet suhteellisen samoina vuodesta toiseen.

Taulukko 3. Sanallisesta provokaatiosta tehtyjen epäiltyjen viharikosten määrät motiiveittain vuosina 2011–2016.

Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	Rikosilmoitukset	Päär rikokset	Rikosilmoitukset	Päär rikokset	Rikosilmoitukset	Päär rikokset	Rikosilmoitukset	Päär rikokset	Rikosilmoitukset	Päär rikokset	Rikosilmoitukset	Päär rikokset
Etninen tai kansallinen tausta	102	136	92	122	89	116	80	97	92	119	94	129
Uskonto tai vakaumus	3	4	3	3	2	4	3	3	1	3	6	7
Seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu	4	5	0	0	1	2	2	2	1	1	3	5
Vammaisuus	1	1	1	1	2	3	0	0	0	0	6	9
Yhteensä	110	146	96	126	94	125	85	102	94	123	109	150

Kunniaväkivaltatapaukset, joissa vaikuttimena on selvästi myös jokin määritellyistä vihamotiiveista, otettiin mukaan vuoden 2016 viharikosselvitykseen kuten edellisenäkin vuonna. Kunniaväkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa yhtenäisen perheen tai suvun sisällä. Sitä perusteellaan sillä, että väkivallan kohteena olevan henkilön nähdään rikkoneen perheen tai suvun yhteisiä siveysperiaatteita (Hansen ym. 2016). Henkilön siis nähdään loukanneen perheensä tai sukunsa kunniaa toimimalla omien normiensa vastaisesti. Yleisin esimerkki viharikosmotiivin sisältämästä kunniaväkivallasta on tapaus, jossa vanhemmat ovat pahoinpidelleet tai uhkailleet lastansa sen vuoksi, että tämä on seurustellut oman kulttuurinsa ulkopuolisen kanssa tai vaihtanut uskontoa.

Kunniaväkivaltatapauksia löytyi vuoden 2016 aineistosta viisi kappaletta, kolme enemmän kuin vuonna 2015.

Rikoslajit

Rikoksia voidaan jaotella rikoslajeihin sen mukaan, mitä oikeushyvää rikossäännöksellä on tarkoitus suojata. Tällaista rikosten ryhmittelyä noudatetaan myös rikoslaisissa (Lappi-Seppälä ym. 2013). Oikeushyvä on rikosoikeudella suojattu etu. Edut jaetaan henkilöllisiin ja yhteisöllisiin oikeushyviin.

Henkilöllisiä oikeushyviä ovat esimerkiksi henki, seksuaalinen koskemattomuus, terveys, henkilökohtainen vapaus, kunnia, yksityisyys, kotirauha ja omaisuus. Henkilöön kohdistuvien rikosten lajeja voidaankin hahmottaa sen mukaan, mitä näistä loukataan. Henkilön henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi henkirikokset ja niiden yritykset sekä pahoinpitelyrikokset.

Oman ryhmänsä muodostavat henkilön seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuvat seksuaalirikokset. Henkilön vapauteen kohdistuvia rikoksia ovat esimerkiksi laittomat uhkaukset. Yksityisyyteen tai kunniaan kohdistuvia rikoksia ovat kunnianloukkaukset ja kotirauhan rikkominen. Omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin kuuluvat puolestaan esimerkiksi vahingonteot.

Yhteisölliset oikeushyvät liittyvät esimerkiksi ihmisyyteen, oikeudenkäyttöön, valtion turvallisuuteen ja viranhoidon puolueellisuuteen. Ihmisyyteen kohdistuvina voidaan mainita esimerkiksi syrjintä ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Tämän selvityksen rikoslajikohtaisessa tarkastelussa havaintoyksikkönä on kuhunkin rikosilmoituksessa mainittuun asianomistajaan kohdistunut vakavin rikos, jota tässä kutsutaan päärikokseksi. Koska rikosilmoitus voi sisältää useammankin kuin yhden asianomistajan, on päärikoksia ja näin ollen myös rikoslajeittain jaoteltuja viharikos-epäilyjä enemmän kuin rikosilmoituksia.

Päärikokset, joihin epäillään liittyvän vihamotiivi, on jaoteltu yhteentoista eri rikoslajiin. Jaottelun perustana on yllä esitetyn suojatun oikeushyvän mukainen rikosten ryhmittely. Rikoslajit on järjestetty rikoksen aiheuttaman uhan tai vakavuuden mukaan. Vakavimmiksi tässä selvityksessä luokiteltiin henkilöön suoraan kohdistuvat teot. Järjestys vakavimmasta lievimpään on seuraava:

- henkirikos
- henkirikoksen yritys
- seksuaalirikos
- pahoinpitelyrikos (sisältää eriaisteiset pahoinpitelyt, niiden yritykset sekä avunannot ja yllytykset)
- laitton uhkaus
- syrjintä (sisältää työsyrynnät)
- kunnianloukkaus (sisältää törkeät kunnianloukkaukset)
- kiihottaminen kansanryhmää vastaan
- kotirauhan rikkominen (sisältää törkeät kotirauhan rikkomiset)
- vahingonteko (sisältää eriaisteiset vahingonteot)
- muut rikoslajit.

Vuonna 2016 päärikoksen yleisin rikoslaji edellisten vuosien tapaan oli pahoinpitelyrikos (44 %) (taulukko 4). Seuraavaksi eniten oli kunnianloukkauksia, joiden määrä on kuitenkin hieman laskenut vuodesta 2015. Vahingontekojen määrä puolestaan nousi 32 prosenttia, kun taas laittomien uhkausten määrä laski 23 prosenttia. Syrjintä- ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosten määrät ovat vähentyneet, kotirauhan rikkomisen määrät puolestaan kasvaneet.

Tässä selvityksessä tapon yritykset on siirretty henkirikoksen yritysten alle toisin kuin vuonna 2015, jolloin ne sisältyivät pahoinpitelyrikoksiin. Edellisvuoteen verrattuna näiden päärikosten määrä kasvoi kahdella (29 %). Myös seksuaalirikokset on eritelty omaksi lajikkeeksi, kun ne ennen kuuluivat lajiin ”muut”. Seksuaalirikoksiin kuuluvia päärikoksia löytyi neljä, mikä on saman verran kuin vuonna 2015. Henkirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

Taulukko 4. Epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2016 (n=1 655).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	9	1	29
Seksuaalirikos	4	0	0
Pahoinpitelyrikos	730	44	3
Laiton uhkaus	200	12	-23
Syrjintä	64	4	-15
Kunnianloukkaus	259	16	-15
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	35	2	-24
Kotirauhan rikkominen	53	3	13
Vahingonteko	235	14	32
Muut	66	4	-52
Yhteensä	1655	100	-7

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

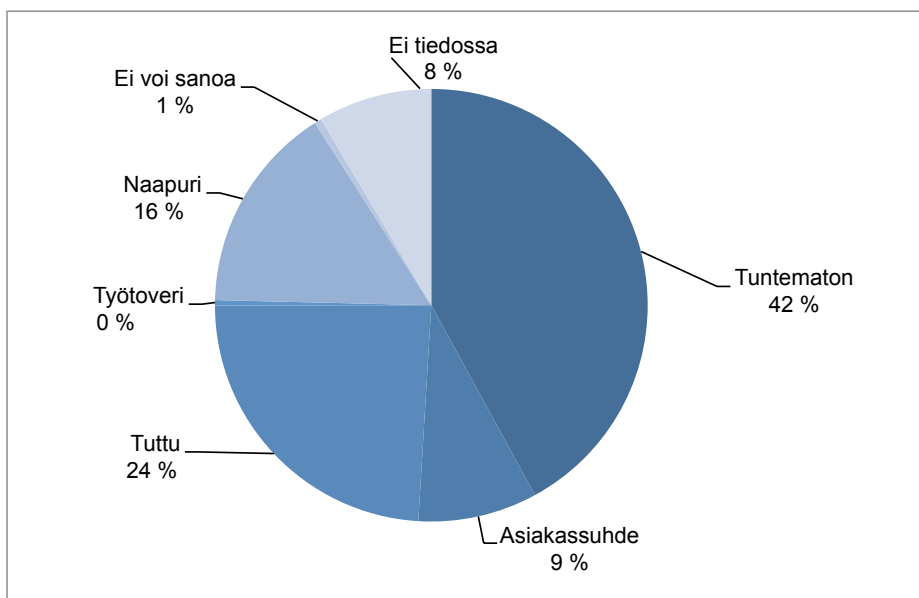
Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Asianomistaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka oikeutta tai etua rikos on loukannut tai johon rikos on kohdistunut. Joillakin rikoksilla ei ole lainkaan asianomistajaa. Esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan -tapaukset ovat usein tällaisia. Toisaalta taas yhdessä rikosilmoituksessa voi olla kirjattuna useita asianomistajia, rikoksesta epäiltyjä henkilöitä ja rikosnimikkeitä.

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhdetta kuvaava seitsemänluokkainen muuttuja on tässä selvityksessä muodostettu rikosilmoituksen sisältävän vapaamuotoisen tekstin perusteella. Tarkasteluvuonna lähes joka toiselle asianomistajalle (42 %) rikoksesta epäilty oli tuntematon (kuvio 3). Tällaisten päärikosten määrä kasvoi 58 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna.

Tuttujen tekemiä rikoksia oli 24 prosenttia, ja naapuri oli epäiltynä 16 prosentissa rikoksista. Asianomistaja oli asiakassuhteessa rikoksesta epäiltyyn yhdeksässä prosentissa tapauksista. Kahdeksassa prosentissa rikoksista epäilty ei ollut tiedossa.

Naapurin tekemien päärrikosten määrä kasvoi hieman vuoteen 2015 verrattuna, muiden tekemien rikosten määrä puolestaan väheni.

Kuvio 3. Asianomistajan suhde epäiltyyn vihamotiivin sisältävässä päärriköksessä vuonna 2016.

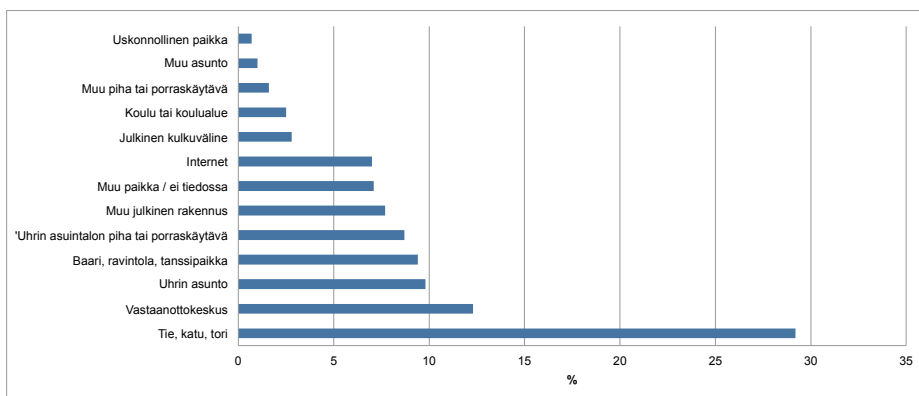
Tapahtumapaikka

Vuoden 2016 epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikkoja tarkastellaan kuviossa 4.

Tapahtumapaikat luokiteltiin kolmeentoista eri luokkaan. Havaintoyksikkönä ovat rikosilmoitusten sisältämät päärrikokset. Kaikki motiivit yhteen laskien yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu tai tori. Kaikista päärriköksistä hieman vajaa kolmasosa (29 %) tehtiin näillä paikoilla. Määrällisesti tiellä, kadulla tai torilla tehtyjen päärrikosten määrä kasvoi 61 prosenttia vuodesta 2015. Seuraavaksi yleisin tapahtumapaikka oli vastaanottokeskus (12 %), ja myös näissä tehtyjen päärrikosten määrä kasvoi edellisvuodesta.

Muita melko yleisiä tekopaikkoja olivat uhrin asunto, baari, ravintola tai tanssipaikka, uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä, muu julkinen rakennus sekä internet. Näissä paikoissa tapahtuneiden päärrikosten määrät puolestaan vähenivät.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat julkinen kulkuväline, koulu tai koulualue, muu piha tai porraskäytävä, muu asunto sekä uskonnollinen paikka. Mainituista vain muulla pihalla tai porraskäytävässä tapahtuneiden päärrikosten määrä kasvoi vuodesta 2015.

Kuvio 4. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2016 (n=1 655).

Alueellinen jakautuminen

Epäiltyjen viharikosten alueellista jakautumista tarkastellaan tässä selvityksessä sekä rikosilmoitusten että päärिकosten määrän mukaan. Rikosilmoituskohtainen tarkastelu on mukana, sillä se antaa luotettavamman kuvan alueellisesta kehityksestä kuin tarkastelu päärिकosten mukaan. Erityisesti pienillä paikkakunnilla päärिकosten suhteellinen määrä voi nimittäin vaihdella vuosittain suuresti. Lisäksi taulukossa on esitetty sekä rikosilmoitusten määrät että päärिकokset suhteutettuna kuntien asukaslukuun.

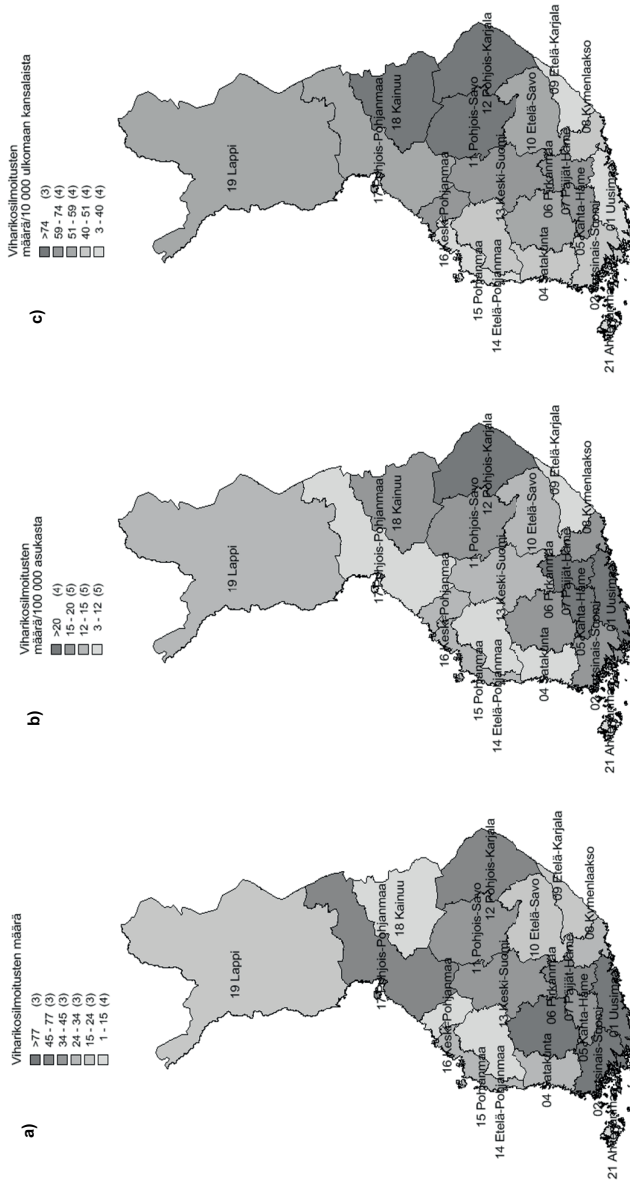
Poliisin tietoon tulleista tapauksista (taulukko 5) suurin osa tapahtui Helsingissä riippumatta siitä, mitä edellä mainituista tarkastelutavoista käytetään. Helsingissä kirjattiin 28 prosenttia kaikista epäillyistä viharikosilmoituksista, 48 jokaista 100 000:ta pääkaupungissa asuvaa kohti. Jos viharikosilmoitusten määrä suhteutetaan kunnan asukaslukuun, kolme pienempää kuntaa, Forssa, Kitee ja Kemi nousevat Helsingin ohi. Tämän selvityksen perusteella ei voida sanoa, johtuuko tämä viharikosten kasvusta näillä paikkakunnilla vai siitä, että poliisi tunnisti ja kirjasi näissä kunnissa epäillyt viharikokset paremmin.

Taulukko 5. Epäillyt viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärrikosten määrät sekä määrät suhteutettuna kuntien asukaslukuun vuonna 2016.

Kunta	Rikosilmoitukset		Päärrikokset	
	N	/100 000 asukasta	N	/100 000 asukasta
HELSINKI	304	48	438	69
VANTAA	66	30	92	42
TURKU	60	32	77	41
ESPOO	57	21	89	32
TAMPERE	48	21	72	32
LAHTI	33	28	51	43
OULU	29	14	41	20
JOENSUU	28	37	35	46
JYVÄSKYLÄ	27	19	39	28
JÄRVENPÄÄ	16	39	21	51
KOUVOLA	16	19	25	29
FORSSA	15	87	20	115
HÄMEENLINNA	14	21	21	31
KUOPIO	14	12	19	16
KEMI	11	51	18	83
KOTKA	11	20	20	37
SEINÄJOKI	10	16	11	18
VAASA	10	15	12	18
LAPPEENRANTA	9	12	9	12
PORI	9	11	14	16
SIILINJÄRVI	9	41	20	92
KOKKOLA	8	17	11	23
PIETARSAARI	8	41	13	67
IISALMI	7	32	8	37
KIRKKONUMMI	7	18	12	31
IMATRA	6	22	13	47
KAJAANI	6	16	5	13
KERAVA	6	17	9	25
KITEE	6	56	7	65
MIKKELI	6	11	8	15
ORIMATTILA	6	37	7	43
LIEKSA	5	43	9	78
MUUT	212	9	409	17
Kaikki	1079	20	1655	30

Kuvioissa 5a, 5b ja 5c havainnollistetaan epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten jakautumista valtakunnallisesti maakuntien alueelle. Kuviossa 5a on esitetty rikosilmoitusten määrät maakunnittain. Kuvioissa 5b on kerrottu niiden määrät maakunnittain suhteutettuna maakunnan asukaslukuun. Kuviossa 5c puolestaan on esitetty rikosilmoitusten määrä maakunnittain suhteutettuna ulkomaan kansalaisten määrään maakunnassa.

Huomionarvoista on, että kun epäillyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten määrän suhteuttaa maakunnassa asuvien ulkomaan kansalaisten määrään, niin Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa tehtiin viharikosilmoituksia ulkomaan kansalaisia kohti enemmän kuin esimerkiksi Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Näissä maakunnissa viharikosilmoituksia taas tehtiin *määrällisesti* enemmän.

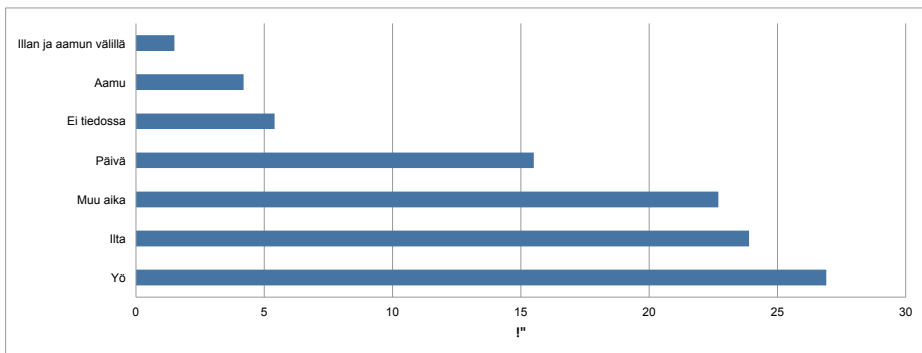

Kuvio 5. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen rikosilmoitusten määrät (a) sekä rikosilmoitusten määrät suhteutettuna maakunnan asukaslukuun (b) ja ulkomaan kansalaisten määrään (c) vuonna 2016.

Tapahtuma-aika

Vuonna 2016 tehtyjen, vihamotiivista epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat luokiteltiin seitsemään eri luokkaan. Suurin osa päär rikoksista oli tapahtunut yöaikaan (27 %) (kuvio 6). Niiden määrä on vain hieman suurempi kuin vuonna 2015. Seuraavaksi eniten oli ilta-aikaan sijoittuvia päär rikoksia (24 %), joiden määrä puolestaan hieman väheni.

Muuhun aikaan (aamun ja illan välissä tapahtuneet / ei voi luokitella edellisiin / kestäneet pidempään) tehtyjä päär rikoksia oli kaikista päär rikoksista 23 prosenttia. Niistä 16 prosenttia tapahtui päivällä. Muuhun aikaa tapahtuneiden päär rikoksien määrä hieman kasvoi edellisvuodesta, mutta päivällä tapahtuneiden väheni. Vähiten päär rikoksia tehtiin aamulla, illan ja aamun välillä tai tapahtuma-aika ei ollut tiedossa. Näiden määrät myös vähenivät edellisvuodesta.

Kuvio 6. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat vihamotiivin sisältämissä tapauksissa vuonna 2016 (n=1 655)

3.2 Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikokset

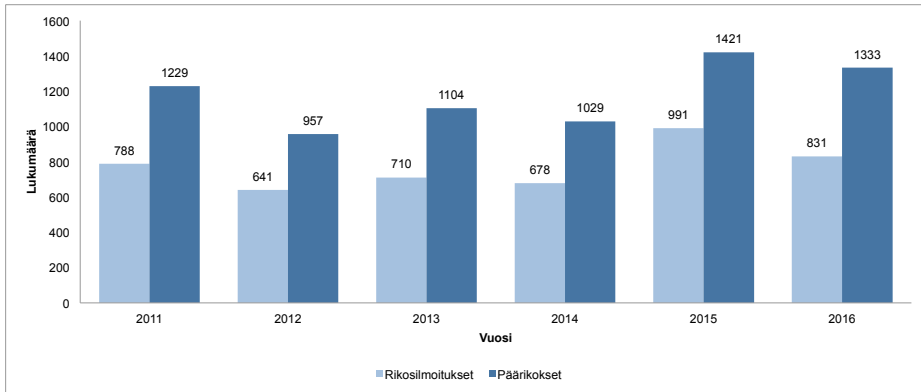
Rasististen rikosten kohteiksi ovat alttiimpia näkyvät vähemmistöt, kuten ulkonäöltään kantaväestöstä erottuvat maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat. Vuonna 2016 Suomessa asui 243 649 ulkomaan kansalaista (Tilastokeskus 2016). Myös muut Suomessa asuvat henkilöt voivat joutua rikoksen kohteiksi etnisen tai kansallisen taustansa vuoksi. Tyypillisimmin tällaisia ovat Suomen kansalliset etniset vähemmistöt romanit ja saamelaiset. Lisäksi rasismia avoimesti vastustavat henkilöt ja tahot voivat joutua viharikosten kohteeksi.

Määrä

Vuodelta 2016 löytyi 831 rikosilmoitusta, joissa epäiltiin syyksi etnistä tai kansallista taustaa. Tämä on 160 ilmoitusta (16 %) vähemmän kuin vuonna 2015. Päär rikoksia kertyi 1 333 ja vähennystä edellisvuoteen 88 ilmoitusta (6 %).

Kuviossa 7 esitetään niiden rikosilmoitusten ja epäiltyjen päär rikosten määrät, joihin sisältyi etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvia piirteitä. Tiedot ovat vuosilta 2011–

2016. Tilastointimenetelmää muutettiin merkittävästi vuonna 2009, ja se on ollut käytössä vuoden 2008 viharikosselvityksestä lähtien (Peutere 2010). Tätä aikaisempien vuosien tiedot eivät siten ole vertailukelpoisia myöhempien vuosien tietojen kanssa.

Kuvio 7. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa tapauksissa vuosina 2011–2016.

Tapahumatilanteet

Rikosilmoituksia, joissa epäiltiin etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvaa syytä, oli vuonna 2016 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ilmoitusten jakautuminen tapahtumatilanteittain sekä muutokset vuoteen 2015 verrattuna on esitetty taulukossa 6. Hieman yli kolmasosa epäillyistä rikoksista oli sanallisia loukkauksia, uhkauksia tai häirintää, joskin niiden määrä laski 28 prosenttia.

Seuraavaksi eniten oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia, joiden määrä kasvoi hieman edellisvuodesta. Omaisuusrikosten määrän lasku (42 %) oli merkittävin muutos. Tämän lisäksi myös molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden määrä väheni. Sanallisesta provokaatiosta alkunsa saaneita rikoksia ja syrjintärikoksia löytyi hieman enemmän kuin vuonna 2015. Tapahtumatilanteissa oli myös yksi etniseen ja kansalliseen taustaan perustuva epäilty kunniaväkivaltarikos.

Taulukko 6. Epäillyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=831).

Tapahtumatilanne	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Sanalliset loukkaukset	302	36	-28
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	236	28	8
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	94	11	3
Tappelu, molemminpuolisia rikoksia	82	10	-15
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	70	8	-42
Syrjintäjutut	45	5	5
Kunniaväkivalta	1	0	-50
Muut	1	0	100
Yhteensä	831	100	-16

Rikoslajit

Taulukossa 7 esitetään etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat päärikokset rikoslajeittain vuonna 2016. Epäillyiksi viharikoksiksi määritellyjä pahoinpitelyitä tuli poliisin tietoon 583. Vahingontekoja ilmoitettiin seuraavaksi eniten, ja niiden määrä kasvoi 32 prosenttia vuoden 2015 lukuihin verrattuna. Kunnianloukkausten ja laittomien uhkausten määrät puolestaan laskivat. Syrjintäepäilyitä oli vähemmän ja epäilyjä kotirauhan rikkomisesta enemmän kuin edellisvuonna.

Suurin lasku tapahtui rikoslajissa kiihottaminen kansanryhmää vastaan, jossa päärikoksia oli 59 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015. Aiempina vuosina nämä rikos-epäilyt ovat kasvaneet tasaisesti.

Vuonna 2016 henkirikoksen yritysten alle kuuluvia rikoksia oli kahdeksan, kaksi enemmän kuin edellisvuonna. Näiden rikosten rikosnimike oli tapon yritys. Etnisen tai kansallisen taustan vuoksi epäiltyjä seksuaalirikoksia löytyi kolme, kun niitä vuonna 2015 ei ollut lainkaan. Näiden rikosnimikkeet olivat seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys. Henkirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

Taulukko 7. Epäiltyt päärikokset rikoslajeittain etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=1 333).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	8	1	33
Seksuaalirikos	3	0	300
Pahoinpitelyrikos	575	43	2
Laiton uhkaus	147	11	-25
Syrjintä	61	5	-6
Kunnianloukkaus	204	15	-7
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	19	1	-59
Kotirauhan rikkominen	47	4	12
Vahingonteko	213	16	32
Muut	56	4	-50
Yhteensä	1333	100	-6

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajat ja rikoksista epäiltyt

Tapahtumatilanteiden lisäksi epäillyistä rikoksista tehdyt rikosilmoitukset on tässä selvityksessä luokiteltu sen mukaan, mihin tahoon tapauksen rasistiset piirteet kohdistuvat ja minkä tahon puolelta (taulukko 8). Luokittelu perustuu siihen, keneen esimerkiksi tapauksen etniseen tai kansalliseen taustaan liittyvä nimittely on kohdistunut, riippumatta siitä, onko sama henkilö merkitty tapauksessa asianomistajaksi. Henkilöiden määrittely enemmistö- tai vähemmistöryhmään kuuluvaksi perustuu rikosilmoituksista löytyneisiin tietoihin.

Vuonna 2016 suurin osa tekijöistä, joiden rikoksen vaikuttimeksi epäiltiin kohteen etnistä tai kansallista taustaa, kuului kantaväestöön ja uhri puolestaan johonkin vähemmistöryhmään (69 %) (taulukko 8). Rikosilmoitusten määrissä tämä on 17 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015.

Viidessätoista prosentissa rikosilmoituksista kävi ilmi, että rasismien kohteena oli vähemmistöön kuuluva henkilö, mutta tekijää ei ollut kuvailtu tai tekijä oli jäänyt tuntemattomaksi. Seitsemässä prosentissa tapauksista rasismi oli yhden vähemmistöryhmän toiseen kohdistamaa.

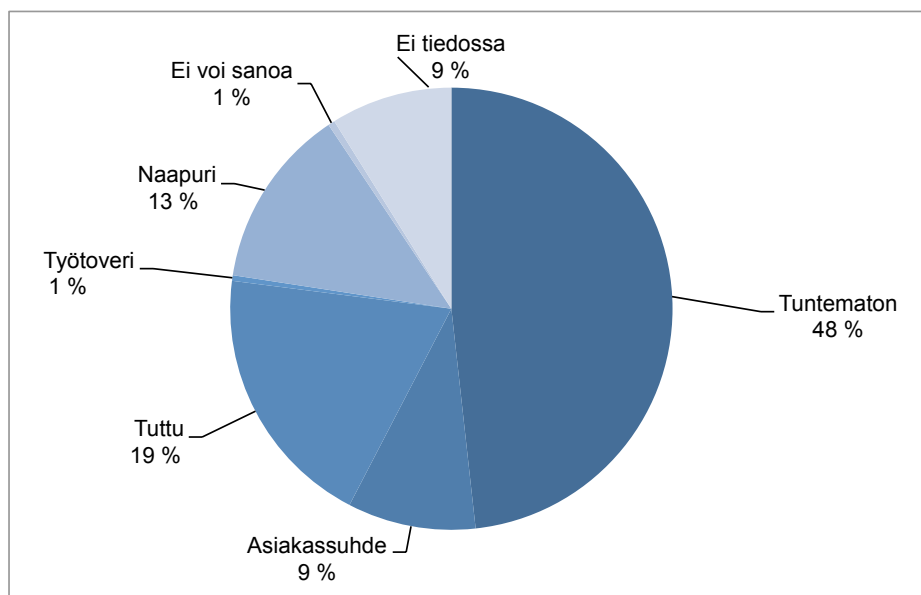
Rikosilmoituksista niin ikään seitsemän prosenttia oli sellaisia, joista ei käynyt ilmi, keneen asiaan liittyvään henkilöön tai mihin ryhmään tapauksessa kohdistui rasismia. Kahdessa prosentissa asianomistajana oli kantaväestöön kuuluva henkilö. Vain niiden rikosilmoitusten määrä, joissa tekijästä ei voitu sanoa mitään, kasvoi vuoteen 2015 verrattuna.

Taulukko 8. Uhrien ja epäiltyjen statukset etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa rikosilmoituksissa vuonna 2016 (n=831)⁴.

Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien viharikosten kohteet rikostilanteissa	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Enemmistö -> vähemmistöryhmä	576	69	-17
Vähemmistöön kuuluva uhrina, epäilty ei tiedossa tai ei ole kuvailtu	123	15	-21
Vähemmistö -> vähemmistöryhmä	59	7	-20
Ei voi sanoa	59	7	48
Vähemmistö -> enemmistöryhmä	14	2	-44
Kaikki	831	100	-16

Kuvio 8 tarkastelee asianomistajien ja rikoksesta epäillyn suhdetta päärikoksissa, joissa syyksi epäillään etnistä tai kansallista taustaa. Vuonna 2016 lähes puolet asianomistajista ei tuntenut rikoksesta epäiltyä. Määrällisesti tämä on 74 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Tuttujen tekemiä rikoksia tarkasteluvuonna oli 19 prosenttia ja naapuria epäiltiin 13 prosentissa tapauksista. Asiakassuhteessa asianomistajan kanssa olevien rikoksesta epäiltyjen samoin kuin tuntemattomien tekemien rikosten osuus oli yhdeksän prosenttia. Näiden päärikosten määrät vähenivät edellisvuoteen verrattuna. Vain yhdessä prosentissa rikoksesta epäilty oli työtoveri.

Kuvio 8. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa päärikoksissa vuonna 2016.

4 Kantäväestöön kuuluvalla henkilöllä tässä tapauksessa tarkoitetaan valkoihoista, synnyinmaaltaan ja kansalaisuudeltaan suomalaista.

Edellisvuosien tapaan vuonna 2016 päärikoksissa, joiden syyksi epäiltiin etnistä tai kansallista taustaa, asianomistajista suurin osa oli Suomen kansalaisia (taulukko 9). Seuraavaksi yleisimmät asianomistajien kansalaisuudet ovat Irak (12 %), Afganistan (6 %) ja Somalia (3 %). Näistä Irakin ja Afganistanin kansalaisten määrät kasvoivat huomattavasti vuoteen 2015 verrattuna.

Havaintojen perusteella voi olettaa, että suurin asianomistajaryhmä koostui vähintään toisen sukupolven maahanmuuttajista tai ensimmäisen sukupolven suomalaisista. Rikosilmoituksissa ei kuitenkaan eritellä etnisyyttä muulla tavoin kuin kansalaisuuden ja synnyinmaan perusteella.

Taulukko 9. Asianomistajan kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa epäillyissä päärikoksissa vuonna 2016.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Suomi	734	60	-9
Irak	142	12	173
Afganistan	75	6	241
Somalia	37	3	-21
Viro	20	2	-44
Venäjä	19	2	-21
Iran	13	1	8
Turkki	7	1	-65
Kongon demokr. tasavalta	6	0	-45
Ghana	6	0	-14
Sudan	4	0	33
Ei tiedossa	14	1	-48
Muut	150	12	19
Yhteensä	1227	100	2

Taulukossa 10 verrataan asianomistajien kansalaisuutta yleisimpien Suomessa vuonna 2016 asuneiden kansalaisuusryhmien määrään. Asukasmäärään suhteutettuna useimmin päärikosten kohteeksi joutuivat edellisvuoden tapaan Irakin kansalaiset, kun tutkittavana oli etnisen tai kansallisen taustan vaikutuksesta epäilty rikos. Suhdeluku oli 142 päärikosta 10 000:ta irakilasta kohti. Tämä on melkein kaksinkertainen määrä vuoteen 2015 verrattuna.

Seuraavaksi yleisimmin rikoksen uhriksi joutuivat Afganistanin ja Somalian kansalaiset. Tällöin luvuiksi saatiin 142 ja 53 rikosta 10 000:ta Suomessa asuvaa kansalaista kohti. Edellisvuoden tapaan suurimpiin kansalaisuusryhmiin, virolaisiin ja venäläisiin, kohdistui huomattavasti vähemmän päärikoksia jokaista 10 000:ta kansalaista kohti.

Taulukko 10. Yleisimmät Suomessa asuneet kansalaisuusryhmät ja niihin kohdistuneet etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat epäillyt pääririkokset vuonna 2016.

Kansalaisuus	Kansalaisten lukumäärä Suomessa vuonna 2016	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat pääririkokset vuonna 2016	Epäillyt etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat pääririkokset / 10 000 kansalaista	Ero vuoteen 2015, %
Viro	51499	20	4	-46
Venäjä	30970	19	6	-21
Irak	9813	142	145	97
Kiina	8480	0	0	-100
Ruotsi	8040	6	7	53
Thaimaa	7487	6	8	93
Somalia	7018	37	53	-32
Afganistan	5294	75	142	141
Vietnam	5253	1	2	20
Intia	5016	1	2	20
Turkki	4654	7	15	-65
Britannia	4562	1	2	20
Puola	4192	5	12	372
Saksa	4149	1	2	-67
Ukraina	3761	3	8	171
Entinen Serbia ja Montenegro	3639	1	3	0

Taulukosta 11 selviää, mistä maista ovat kotoisin asianomistajat, joita kohtaan on eniten tehty etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvia pääririkoksia vuonna 2016. Suomessa syntyneiden osuus oli 41 prosenttia, mikä on 16 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Seuraavaksi tulevat vuoden 2015 tapaan Irak (8 %) ja Somalia (6 %).

Taulukko 11. Asianomistajan synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa epäillyissä päär rikoksissa vuonna 2016.

Syntymämaa	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Suomi	508	41	-16
Irak	96	8	39
Somalia	79	6	-9
Neuvostoliitto	40	3	3
Afganistan	28	2	40
Ruotsi	28	2	33
Viro	23	2	-26
Iran	21	2	-19
Turkki	17	1	-45
Venäjä	15	1	-12
Kongon demokraattinen tasavalta	10	1	-9
Etiopia	8	1	-38
Marokko	8	1	-11
Sudan	8	1	0
Ei tiedossa	139	11	184
Muut	199	16	18
Yhteensä	1227	100	2

Tarkasteluvuonna 2016 etniseen tai kansalliseen taustaan perustuviin rikosilmoituksiin oli kirjattu yhteensä 672 rikoksesta epäiltyä henkilöä (taulukot 12 ja 13). Joissain tapauksissa tekijää ei tiedetty, jolloin tietoa ei ole kirjattu lainkaan. Epäillyistä 78 prosenttia oli Suomen kansalaisia ja 67 prosenttia Suomessa syntyneitä.

Seuraavaksi eniten epäiltyjä rikoksia ovat tehneet Irakissa syntyneet. Edellä jo mainittiin, että myös asianomistajista irakilaiset olivat sijoittuneet toiseksi. Tämä johtuu siitä, että rikosilmoitus on tehty esimerkiksi tappelutilanteista, joissa samat henkilöt on kirjattu sekä asianomistajiksi että epäillyiksi. Näiden rikoksista epäiltyjen määrä oli myös kasvanut 125 prosenttia vuodesta 2015.

Taulukko 12. Epäillyn kansalaisuus etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa pääririkoksissa vuonna 2016.

Kansalaisuus	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Suomi	527	78	-17
Irak	36	5	125
Viro	23	3	10
Venäjä	10	2	43
Afganistan	9	1	0
Puola	6	1	200
Somalia	6	1	-67
Turkki	4	1	-50
Latvia	3	0	300
Sudan	3	0	0
Muut	45	7	-33
Yhteensä	672	100	-14

Taulukko 13. Epäillyn synnyinmaa etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa pääririkoksissa vuonna 2016.

Syntymämaa	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Suomi	450	67	-22
Irak	32	5	100
Viro	23	3	15
Somalia	16	2	-27
Ruotsi	14	2	56
Afganistan	9	1	13
Iran	9	1	125
Venäjä	9	1	29
Marokko	7	1	75
Sudan	7	1	0
Muut	96	14	-14
Yhteensä	672	100	-14

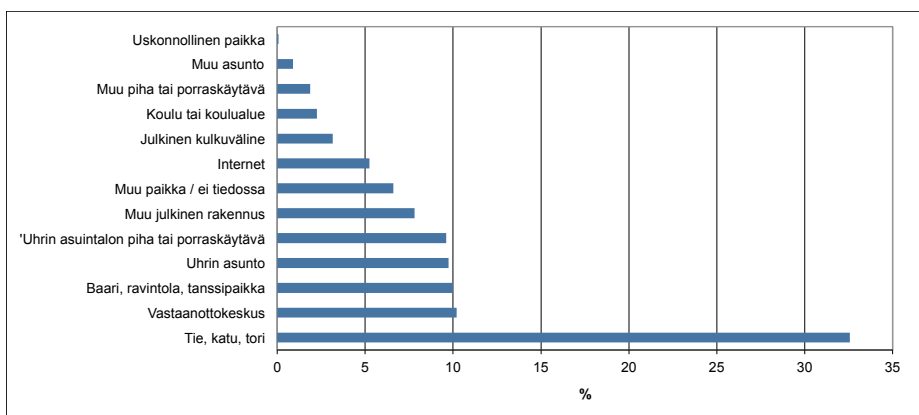
Tapahtumapaikka

Kuviossa 9 tarkastellaan sellaisten vuoden 2016 pääririkosten tapahtumapaikkoja, jotka perustuvat etniseen tai kansalliseen taustaan. Edellisvuosien tapaan yleisin tapahtumapaikka oli tie, katu, tori tai muu julkinen paikka. Kaikista pääririkoksista kolmasosa (33 %) tehtiin näillä paikoilla, ja niiden määrä kasvoi edellisvuodesta 59 prosenttia.

Seuraavaksi eniten pääririkoksia tehtiin vastaanottokeskuksissa, baarissa, ravintolassa tai tanssi paikalla, uhrin asunnossa, uhrin asuintalon pihassa tai porraskäytävässä ja muissa julkisissa rakennuksissa.

Vastaanottokeskuksissa tehtyjen päär rikosten määrä kasvoi 35 prosenttia vuodesta 2015 ja muissa julkisissa rakennuksissa tapahtuneiden määrä väheni hieman. Uhrin asunnossa ja baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla tapahtuneiden päär rikosten määrät puolestaan vähenivät molemmat 39 prosenttia edellisvuodesta.

Internetissä tapahtuneiden etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien päär rikosten määrä laski 47 prosenttia edellisvuodesta. Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat julkiset kulkuvälineet, koulu tai piha-alueet, muut pihat tai porraskäytävät, muut asunnot ja uskonnolliset paikat. Muilla pihoilla tai porraskäytävissä tapahtuneiden määrä kasvoi, kun muiden määrä puolestaan väheni vuodesta 2015. Seitsemässä prosentissa tapauksista tapahtumapaikkana oli muu kuin jokin yllämainituista tai tapahtumapaikka ei ollut tiedossa.

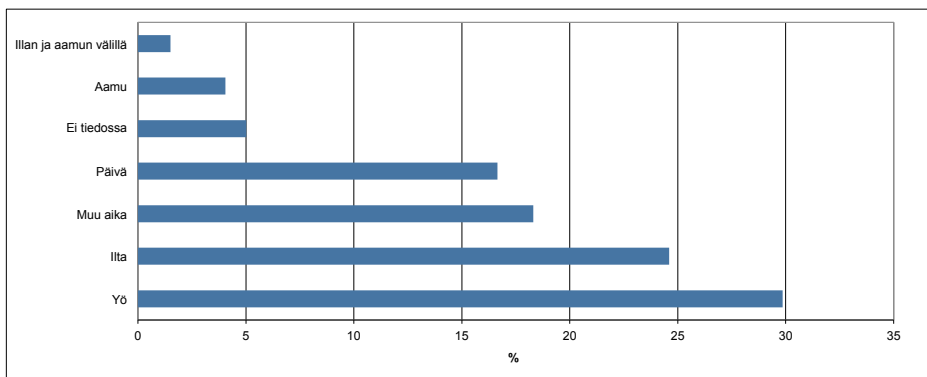

Kuvio 9. Epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=1 333).

Tapahtuma-aika

Seuraavaksi tarkastellaan päär rikosten tapahtuma-aikoja vuonna 2016. Rikokset, joissa epäiltiin etnisen tai kansallisen taustan vaikuttaneen tekijään, jakoutuivat hyvin pitkälti samalla tavalla kuin edellisinä vuosina (kuvio 10). Suurin osa päär rikoksista tapahtui yön (30 %) tai illan (25 %) aikana. Päär rikoksista 17 prosenttia tapahtui päivällä, neljä prosenttia aamulla ja kaksi prosenttia illan ja aamun välisenä aikana.

Epäilyistä 18 prosenttia oli luokiteltu tapahtuneeksi ”muuna aikana”. Näissä rikos on tapahtunut päivän aikana tai pidemmän ajan kuluessa. Viidessä prosentissa tapauksista aika ei ollut tiedossa. Näistä yöllä ja päivällä tapahtuneiden päär rikosten määrät hieman kasvoivat vuodesta 2015, kun kaikkien muiden tapahtuma-aikojen määrät vähenivät.

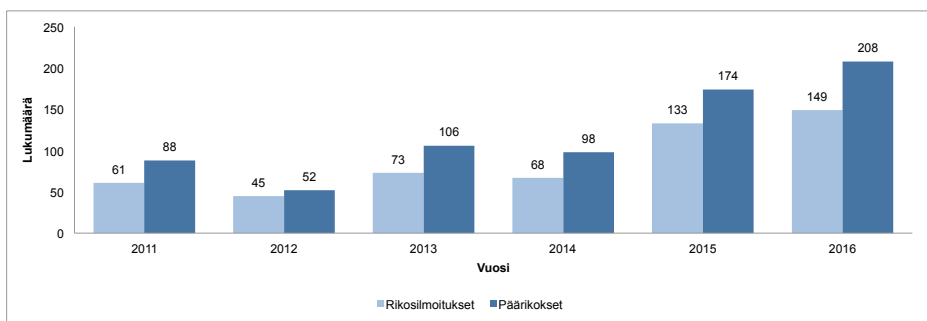
Kuvio 10. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=1 333).

3.3 Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat rikokset

Vuoden 2015 lopussa 73 prosenttia Suomen väestöstä kuului evankelisluterilaiseen kirkkoon (Tilastokeskus 2016). Ortodoksiseen kirkkoon kuului 1,1 prosenttia. Islamilaisseurakuntiin Suomen väestöstä kuului vuoden 2015 lopulla 0,2 prosenttia. Muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien määrät ovat pieniä: muuhun kuin evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon kuului yhteensä vain 1,3 prosenttia Suomen väestöstä. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia oli 24,3 prosenttia. Luvut kuvaavat kuitenkin heikosti eri uskontojen edustajien todellista määrää Suomessa, sillä suuri osa esimerkiksi muslimeista tai muista pienempien uskontokuntien edustajista ei kuulu virallisesti mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Määrä

Kuviossa 11 esitetään vuonna 2016 tehtyjen rikosilmoitusten ja epäiltyjen päär rikosten määrät, jotka perustuivat uskontoon tai vakaumukseen. Määrä kasvoi edellisvuoden 133 tapauksesta 149 tapaukseen (12 %). Päär rikoksia löytyi 208, mikä on 20 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Kuvio 11. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päär rikosten määrät uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa tapauksissa vuosina 2011–2016.

Tapahtumatilanteet

Taulukossa 14 esitetään uskuntoon tai vakaumukseen perustuvien rikosilmoitusten määrä vuonna 2016. Näitä olivat kaikki uskonnot mukaan lukien 149, mikä on 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015.

Vuonna 2016 poliisille tehtiin yhteensä 68 rikosilmoitusta islaminuskoon tai muslimeihin kohdistuvista epäillyistä viharikoksista. Epäilyjä oli kolme vähemmän kuin edellisellä vuonna. Edellisvuoden tapaan suurin osa ilmoituksista koski sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää. Seuraavaksi eniten (12) ilmoitettiin yksisuuntaisista pahoinpitelyistä.

Kristinuskoon tai kristittyihin kohdistuneita rikosilmoituksia löytyi vuodelta 2016 yhteensä 30. Määrä on suurempi kuin edellisellä vuonna, jolloin ilmoituksia tuli 18. Kristinuskoon kohdistuneet epäillyt viharikokset olivat pääasiassa yksisuuntaisia pahoinpitelyitä sekä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää.

Rikosilmoituksia, jotka koskivat juutalaisuuteen ja juutalaisiin kohdistuneita rikosepäilyjä, löytyi tarkasteluvuodelta kymmenen. Ilmoituksia oli kaksi enemmän kuin edellisvuonna. Kuusi ilmoitusta koski sanallisia loukkauksia, uhkailuja ja häirintää. Kolmessa tapauksessa oli kyse omaisuusrikoksista ja yhdessä yksisuuntaisesta pahoinpitelystä.

Muihin nimettyihin uskontoihin tai vakaumuksiin kohdistuvia rikosilmoituksia vuodelta 2016 löytyi 14, mikä on 11 enemmän kuin edellisvuonna. Ne olivat pääasiassa yksisuuntaisia pahoinpitelyitä sekä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää. Joukossa oli myös yksi molemminpuolisia rikoksia sisältänyt tapelu.

Tarkasteluvuodelta löytyi myös 27 rikosilmoitusta, joista ei käy ilmi, mikä uskonto tapauksissa on kohteena. Tämä on kaksi tapausta vähemmän kuin vuonna 2015. Suurin osa koski yksisuuntaisia pahoinpitelyitä. Seuraavaksi eniten oli molemminpuolisia rikoksia sisältäviä pahoinpitelyitä sekä sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää. Sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikoksia oli kaksi sekä omaisuusrikoksia ja syrjintäjuttuja molempia yksi.

Taulukko 14. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=149).

Tapahtumatilanne	Islam	Kristinusko	Juutalaisuus	Jehovan todistajat	Muut	"Ei tietoa mikä uskonto"	Kaikki uskonnot	Ero vuoteen 2015, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	39	11	6	0	5	5	66	0
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	12	13	1	0	8	11	45	10
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	6	1	0	0	1	7	15	150
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	4	2	3	0	0	1	10	-41
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	3	1	0	0	0	2	6	500
Kunniaväkivalta	3	1	0	0	0	0	4	400
Syrjintäjutut	1	1	0	0	0	1	3	50
Muut	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	68	30	10	0	14	27	149	12
Tapausten määrä vuonna 2015	71	18	8	4	3	29	133	

Rikoslajit

Taulukossa 15 on esitetty vuoden 2016 yleisimmät rikoslajit, jotka liittyvät uskontoon tai vakaumukseen perustuviin päärikosepäilyihin. Edellisvuoden tapaan yleisin rikoslaji olivat pahoinpitelyrikokset, joiden osuus lisäksi kasvoi ja on melkein puolet kaikista rikoslajeista. Myös seuraavaksi yleisimmät rikoslajit ovat pysyneet samoina. Laittomien uhkauksien osuus oli 22 prosenttia, kunnianloukkauksien 11 prosenttia ja vahingon- tekojen kuusi prosenttia.

Tarkasteluvuonna kiihottaminen kansanryhmää vastaan -luokan osuus oli kuusi prosenttia, kun vuonna 2015 näitä tapauksia ei uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa päärikoksissa ollut yhtään. Kotirauhan rikkomisten osuus kasvoi ja syrjintätapausten laski edellisvuodesta.

Henkirikoksen yrityksiin kuului yksi tapaus, jonka rikosnimike oli tapon yritys. Seksuaalirikoksia löytyi tarkasteluvuonna yksi, kuten vuonna 2015. Tämä rikos oli seksuaalinen ahdistelu. Henkirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt.

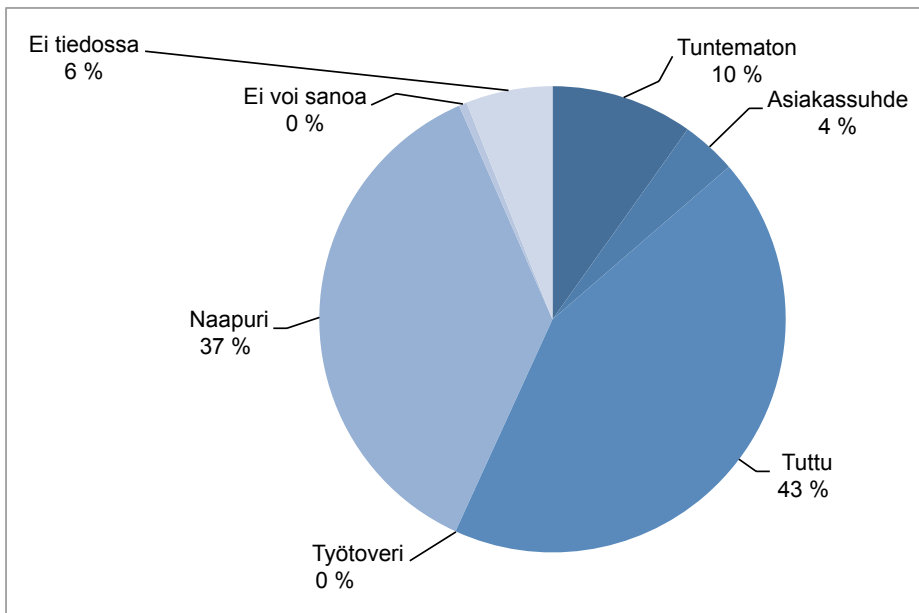
Taulukko 15. Epäilty päärikokset rikoslajeittain uskuntoon tai vakaumukseen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=208).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	1	0	100
Seksuaalirikos	1	0	0
Pahoinpitelyrikos	98	47	26
Laiton uhkaus	45	22	32
Syrjintä	2	1	-33
Kunnianloukkaus	23	11	-30
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	13	6	1300
Kotirauhan rikkominen	5	2	150
Vahingonteko	13	6	-13
Muut	7	3	-11
Yhteensä	208	100	20

*Sisältävät teon yritykset sekä eristeiset teot

Asianomistajien ja rikoksista epäiltyjen suhde

Vuonna 2016 uskuntoon tai vakaumukseen perustuvien päärikosten asianomistajista 43 prosenttia tunsivat rikoksesta epäillyn (kuvio 12). Näiden päärikosten määrä väheni kahdeksan prosenttia edellisvuodesta. Naapurien tekemien rikosten osuus oli 37 prosenttia, mikä on 109 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Rikoksen tekijä oli tuntematon 10 prosentissa tapauksista, mikä puolestaan on 45 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015. Kuudessa prosentissa tapauksista tekijä ei ollut tiedossa, ja neljässä prosentissa asianomistajalla oli asiakassuhde rikoksesta epäiltyyn. Näiden tapausten määrät kasvoivat edellisvuodesta.

Kuvio 12. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa epäillyissä päärikoksissa vuonna 2016.

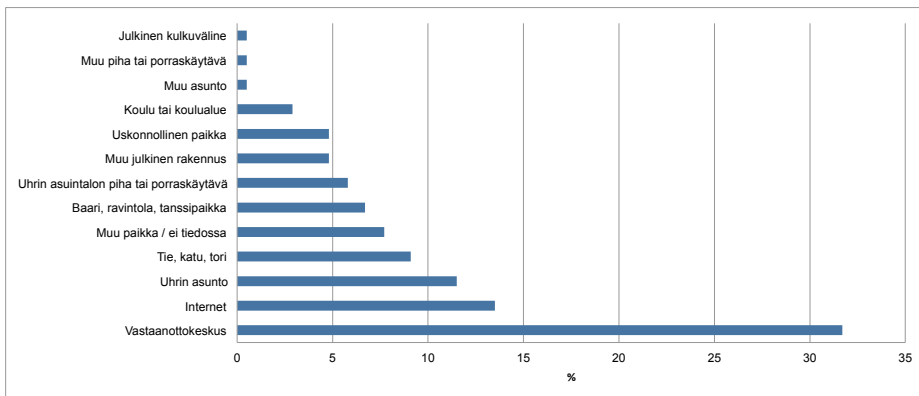
Tapahtumapaikka

Kuviossa 13 on esitetty uskontoon tai vakaumukseen perustuvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat. Huomattavaa on, että 32 prosenttia näistä päärikoksista tapahtui vastaanottokeskuksissa. Se on määrällisesti 144 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Tapaukset ovat suurimmaksi osaksi uskonnon sisäisiin uskonlahkoihin kuuluvien (esim. shiitit ja sunnit) keskiä välienselvittelyjä tai uskontoaan vaihtaneiden uhkailuja.

Seuraavaksi tulivat internet sekä fyysisistä paikoista uhrin asunto, tie, katu tai tori. Näissä paikoissa tehtyjen päärikosten osuus oli yhteensä 34 prosenttia.

Internetissä ja tiellä, kadulla tai torilla tapahtuneiden rikosten määrät kasvoivat edellisvuodesta, kun taas uhrin asunnolla tapahtuneet vähenivät. Kahdeksassa prosentissa tapahtumapaikkana oli muu kuin jokin paikka, tapahtumapaikka ei ollut tiedossa tai paikkoja oli useampi. Näissä paikoissa tapahtuneiden päärikosten määrä kasvoi 45 prosenttia vuodesta 2015.

Edellisiä harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat baari, ravintola tai tanssipaikka, uhrin asuntalon piha tai porraskäytävä, muu julkinen rakennus, uskonnollinen paikka, koulu tai koulualue, muu asunto, muu piha tai porraskäytävä ja julkinen kulkuväline. Niiden yhteinen osuus päärikosten tapahtumapaikoista oli 27 prosenttia. Baarissa, ravintolassa tai tanssipaikalla sekä uhrin asuntalon pihassa tai porraskäytävässä tapahtuneiden päärikosten määrät lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna, kun taas muiden tapahtumapaikkojen määrät vähenivät.

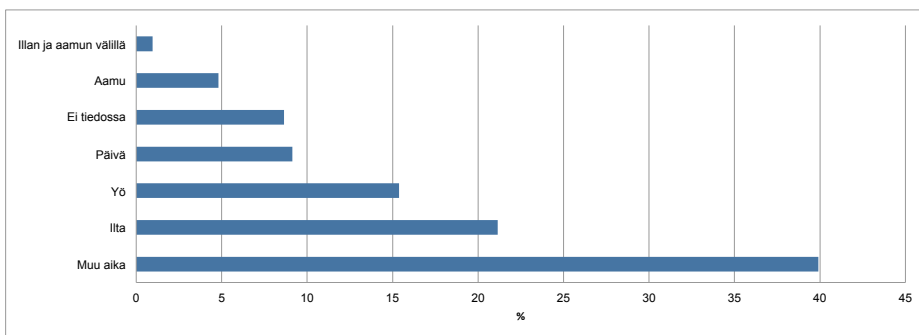

Kuvio 13. Epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=208).

Tapahtuma-aika

Vuoden 2016 päär rikostapauksissa, joissa syyksi epäiltiin uskontoa tai vakaumusta, tapahtuma-ajat olivat jakautuneet hieman eri tavalla kuin esimerkiksi etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa rikoksissa (kuvio 14). Epäilyistä 40 prosenttia oli tapahtuma-ajaltaan luokiteltu kohtaan ”muu aika”, ja monessa tapauksessa päär rikokset olivatkin kestäneet pidemmän aikaa. Tällaisten päär rikosten määrä kasvoi 43 prosenttia vuodesta 2015.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat ilta (21 %) ja yö (15 %), ja myös niiden määrät olivat selvästi kasvaneet edellisvuoteen verrattuna. Muissa tapauksissa tapahtuma-aikajärjestys oli sama kuin etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa päär rikoksissa.

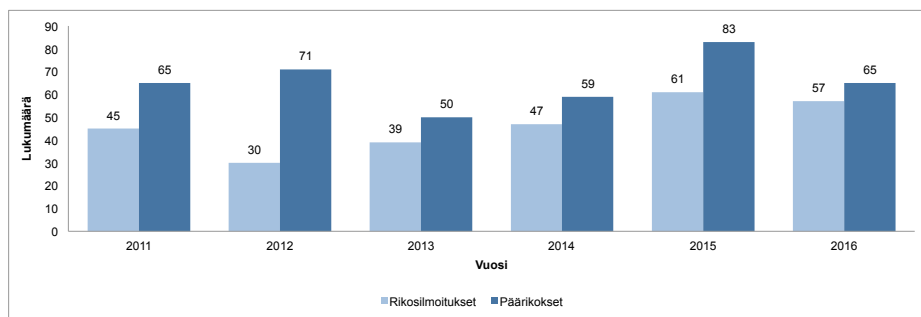
Kuvio 14. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=208).

3.4 Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat rikokset

Henkilöt, jotka poikkeavat seksuaalisuuden tai sukupuolen ilmaisullaan norminmukaisina pidetyistä miehen ja naisen rooleista, voivat myös olla alttiita viharikoksille. *Seksuaalivähemmistöjä* ovat homot, lesbot ja biseksuaalit, joilla on rakkaus- tai seksisuhteita oman sukupuolensa kanssa, riippumatta siitä, kutsuvatko he itseään edellä mainituilla termeillä. *Sukupuolivähemmistöihin* puolestaan kuuluvat ne, jotka eivät koe yksiselitteisesti olevansa naisia tai miehiä. He myös ilmaisevat itseään perinteisestä poikkeavalla tavalla. Arvioiden mukaan 5–15 prosenttia väestöstä kuuluu seksuaalivähemmistöön (Lehtonen 2007). Sukupuolivähemmistöjä arvioidaan olevan vähemmän.

Määrä

Vuonna 2016 poliisin tietoon tuli 57 rikosilmoitusta, joiden epäiltiin johtuvan seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai poikkeavasta sukupuolen ilmaisusta. Tämä on 4 tapausta (7 %) vähemmän kuin vuonna 2015 (kuvio 15). Päärikosten määrä puolestaan väheni 22 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 15. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa tapauksissa vuosina 2011–2016.

Tapahumatilanteet

Vuonna 2016 viharikosilmoituksia, joissa epäiltiin seksuaalisesta suuntautumisesta johtuvaa yksisuuntaista pahoinpitelyrikosta, tuli poliisin tietoon 19. Vastaavia ilmoituksia tuli vuonna 2015 yksi vähemmän. Toiseksi eniten (17) ilmoitettiin sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältäneistä rikoksista. Tämä on 11 vähemmän kuin edellisvuonna. Sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikosilmoituksia aineistosta löytyi kolme, kuten myös molemminpuolisia rikoksia sisältäviä tappeluita. Syrjintäjuttuja vuonna 2016 oli yksi (taulukko 16).

Tapauksista, joissa syyksi epäiltiin sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvia sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, tehtiin kahdeksan rikosilmoitusta vuonna 2016, mikä on kolme enemmän kuin edellisvuonna. Yksisuuntaisia pahoinpitelyistä sisältäviä rikosilmoituksia löytyi puolestaan neljä; vuonna 2015 niitä ei ollut lainkaan.

Rikosilmoitusten yhteismäärä kasvoi 28 prosenttia tapauksissa, joissa edellä mainitut vähemmistöt joutuivat yksisuuntaisen pahoinpitelyn kohteeksi. Toisaalta sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää sisältävien rikosilmoitusten sekä molemminpuolisia rikoksia sisältävien tappeluiden määrät laskivat. Myös sanallisesta provokaatiosta tehtyjen rikosten ja omaisuusrikosten määrät kasvoivat.

Taulukko 16. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=57).

Tapahtumatilanne	Seksuaalinen suuntautuminen	Sukupuoli-identiteetti / sukupuolen ilmaisu	Kaikki	Ero vuoteen 2015, %
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	19	4	23	28
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	17	8	25	-24
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	3	0	3	200
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	3	0	3	-63
Syrjintäjutut	1	0	1	0
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	2	0	2	200
Kunniaväkivalta	0	0	0	0
Muut	0	0	0	0
Yhteensä	45	12	57	-7

Rikoslajit

Vuonna 2016 tehdyistä päär rikoksista, joiden epäiltiin johtuvan seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta, hieman yli puolet oli pahoinpitelyrikoksia (taulukko 17). Määrällisesti niitä oli 33, mikä on 6 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Seuraavaksi yleisin rikoslaji oli kunnianloukkaus (22 %), johon sisältyneiden päär rikosten määrä (14) väheni 46 prosenttia edellisvuodesta. Määrällisesti eniten (72 %) vähenivät laittomat uhkaukset. Vahingonteot puolestaan lisääntyivät. Syrjintä-rikosluokkaan kuuluvien päär rikosten määrä pysyi samana kuin vuonna 2015. Sen sijaan kotirauhan rikkominen ja kiihottaminen kansan ryhmää vastaan lisääntyivät. Henki- tai seksuaalirikoksia ei tarkasteluvuonna löytynyt kuten ei henkirikoksen yrityksiäkään.

Taulukko 17. Epäilty päärikokset rikoslajeittain seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=65).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	-100
Seksuaalirikos	0	0	0
Pahoimpitelyrikos	33	51	-6
Laiton uhkaus	5	8	-72
Syrjintä	1	2	0
Kunnianloukkaus	14	22	-46
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	3	5	300
Kotirauhan rikkominen	1	2	100
Vahingonteko	6	9	600
Muut	2	3	0
Yhteensä	65	100	-22

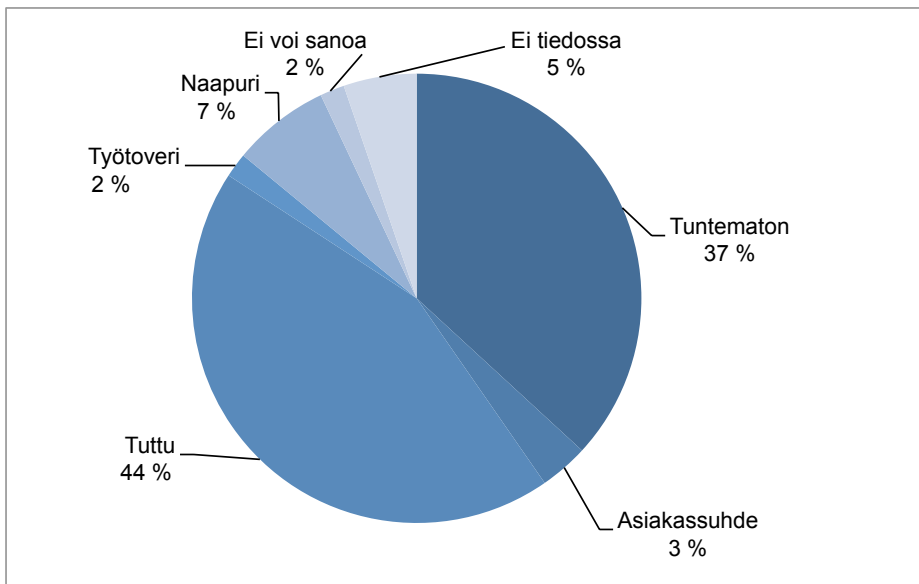
*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Tarkasteluvuoden tapauksissa päärikoksesta epäilty oli tuttu 44 prosentille asianomistajista, kun kyseessä oli seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta johtuva rikos (kuviokuva 16). Määrällisesti tämä on 50 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015.

Rikoksia, joissa asianomistaja ei tuntenut tekijää, oli 37 prosenttia, ja naapuria epäiltiin seitsemässä prosentissa tapauksista. Tuntemattomien tekemien päärikosten määrä kasvoi 50 prosenttia edellisvuodesta, kun taas naapurin tekemät vähenivät saman verran.

Asiakassuhde asianomistajan ja epäillyn välillä oli kolmessa prosentissa tapauksista. Määrällisesti näitä oli 67 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015. Kahdessa prosentissa tapauksista asianomistaja ja epäilty olivat työtovereita. Yhteensä seitsemässä prosentissa rikoksesta epäilty ei ollut tiedossa tai epäillystä ei voitu sanoa mitään (toinen osapuoli oli esimerkiksi julkisuuden henkilö).

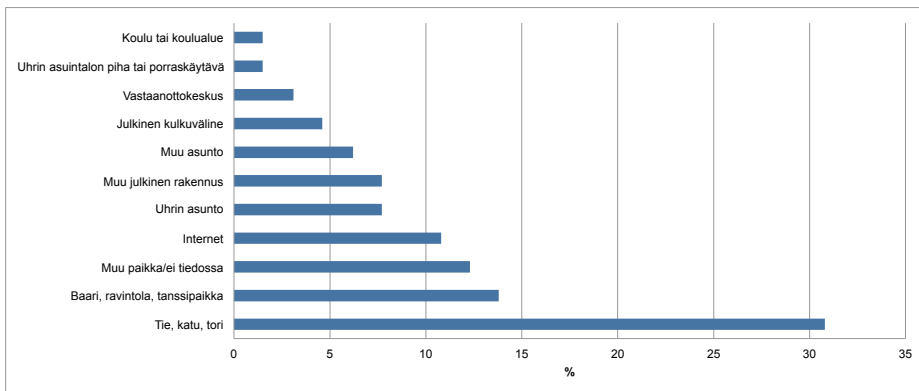
Kuvio 16. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa päär riköksissä vuonna 2016.

Tapahtumapaikka

Kuviossa 17 tarkastellaan sellaisten päär rikosten tapahtumapaikkoja, joissa seksuaalisella suuntautumisella, sukupuoli-identiteetillä tai sukupuolen ilmaisulla on epäilty olleen vaikutusta kohteen valintaan. Kolmasosa päär riköksistä tapahtui tiellä, kadulla tai torilla. Näillä paikoilla tapahtuneiden päär rikosten määrä myös kaksinkertaistui vuoteen 2015 verrattuna.

Seuraavaksi eniten rikoksia tehtiin baarissa, ravintolassa tai tanssi paikalla (14 %) sekä internetissä (11 %). Näissä paikoissa tapahtuneiden päär rikosten määrä kasvoi edellisvuodesta 29 prosenttia, ainoastaan internetissä tapahtuneiden määrä väheni 30 prosenttia.

Hieman harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat uhrin asunto, muu julkinen rakennus, muu asunto, julkinen kulkuväline, vastaanottokeskus, uhrin asuntalon piha tai porraskäytävä ja koulu tai koulualue. Kahdessatoista prosentissa tapauksista paikkana oli muu kun jokin yllä mainituista tai se ei ollut tiedossa. Joissakin luetelluista tapahtumapaikoista (muu asunto, julkinen kulkuväline ja vastaanottokeskus) tapahtuneiden päär rikosten määrät kasvoivat vuodesta 2015.

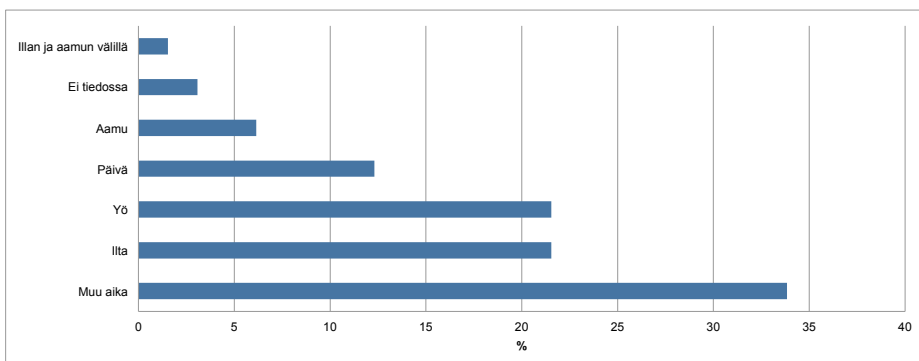
Kuvio 17. Epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=65).

Tapah tuma-aika

Kuviossa 18 on esitetty vuonna 2016 tehtyjen päär rikosten tapahtuma-ajat tapauksissa, joiden on katsottu johtuvan seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta. Epäilyistä rikoksista suurimmalle osalle (34 %) oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu ”muu aika”. Näissä rikos on tapahtunut päivän aikana tai pidemmän ajan kuluessa.

Seuraavaksi yleisimmät tapahtuma-ajat olivat ilta (22 %) ja yö (22 %), kuten uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa päär rikoksissa. Näiden määrät vähenivät edellisvuodesta.

Jonkin verran harvemmin rikoksia tehtiin päivällä (12 %), aamulla (6 %) tai illan ja aamun välillä (2 %). Näistä päivällä tapahtuneiden määrä väheni edellisvuodesta, kun muiden kasvoi. Kolmessa prosentissa tapauksista tapahtuma-aika ei ollut tiedossa.

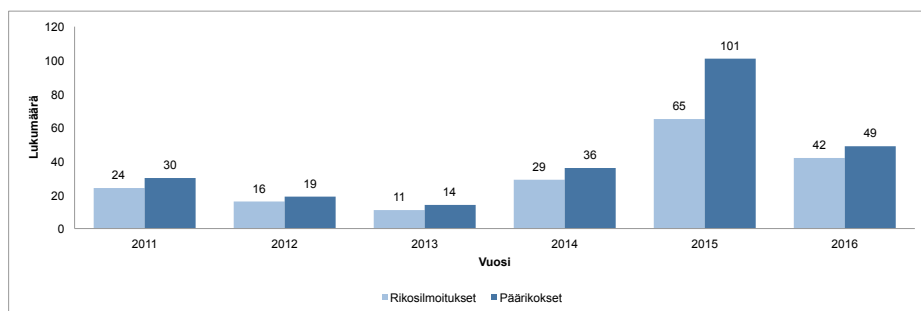
Kuvio 18. Epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=65).

3.5 Vammaisuuteen perustuvat rikokset

Vammaisten henkilöiden määrästä on vaikea esittää tarkkoja lukuja. Sitä voidaan arvioida selvittämällä esimerkiksi vammaisetuuksia saavien henkilöiden määrää. Esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen maksamia varsinaisia vammaisetuuksia sai vuoden 2016 lopussa 274 945 henkilöä, mikä on viisi prosenttia väestöstä (Kansaneläkelaitos 2017).

Määrä

Vuonna 2016 löytyi 45 epäiltyä rikosilmoitusta, joissa teon motiivi liittyi henkilön vammaisuuteen. Tämä on 35 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna (kuvio 19). Päärikosten määrä puolestaan väheni 51 prosenttia.

Kuvio 19. Rikosilmoitusten ja epäiltyjen päärikosten määrät vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuosina 2011–2016.

Tapahumatilanteet

Sellaisten epäillyistä rikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät, jotka sisälsivät vammaisuuteen perustuvia sanallisia loukkauksia, uhkauksia ja häirintää, yksisuuntaista pahoinpitelyä, molemminpuolisia rikoksia sisältäviä tappeluita, syrjintärikoksia sekä omaisuusrikoksia, laskivat vuonna 2016 verrattuna edellisvuoteen (taulukko 18). Vain sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikoksia sisältävien rikosilmoitusten määrä kasvoi.

Taulukko 18. Rikosilmoitukset tapahtumatilanteittain vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=42).

Tapahtumatilanne	2016	Ero vuoteen 2015, %
Sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät	18	-47
Yksisuuntainen pahoinpitelyrikos	17	-19
Sanallisesta provokaatiosta tehty rikos	6	600
Tappelut, molemminpuolisia rikoksia	1	-75
Syrjintä	0	-100
Omaisuusrikokset (esim. vahingonteot, varkaudet)	0	-100
Kunniaväkivalta	0	0
Muut	0	0
Yhteensä	42	-35

Rikoslajit

Taulukossa 19 on esitetty vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päärikosten rikoslajit vuonna 2016. Melkein 50 prosenttia päärikoksista oli pahoinpitelyrikoksia, ja niiden määrä väheni 27 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Seuraavaksi yleisin rikoslaji oli kunnianloukkaus (37 %). Myös näiden tapausten määrä väheni (33 %) vuodesta 2015. Laittomien uhkausten määrä väheni 77 prosenttia, kun taas vahingontekojen määrä kasvoi. Vuoden 2016 tapausten joukossa ei ole yhtään kotirauhan rikkomista tai kiihottamisia kansanryhmää vastaan, kuten ei myöskään henki- tai seksuaalirikoksia eikä henkirikoksen yrityksiä.

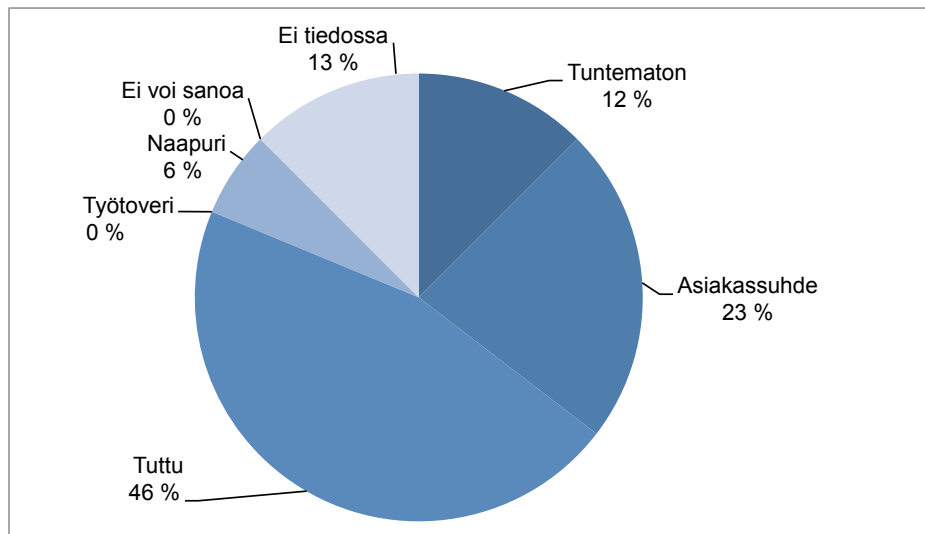
Taulukko 19. Epäilty päärikokset rikoslajeittain vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=49).

Rikoslaji*	N	%	Ero vuoteen 2015, %
Henkirikos	0	0	0
Henkirikoksen yritys	0	0	0
Seksuaalirikos	0	0	-100
Pahoinpitelyrikos	24	49	-27
Laiton uhkaus	3	6	-77
Syrjintä	0	0	-100
Kunnianloukkaus	18	37	-33
Kiihottaminen kansanryhmää vastaan	0	0	0
Kotirauhan rikkominen	0	0	-100
Vahingonteko	3	6	50
Muut	1	2	-94
Yhteensä	49	100	-51

*Sisältävät teon yritykset sekä eriaisteiset teot

Asianomistajien ja rikoksesta epäiltyjen suhde

Kaikista vuonna 2016 tehdyistä vammaisuuteen perustuvista päärikoksista asianomistaja tunsi teosta epäillyn 46 prosentissa (kuvio 20). Tämä on määrällisesti 48 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Asianomaisen ja epäillyn välillä oli asiakassuhde 23 prosentissa päärikoksista. Tuntematon oli tekijänä 12 prosentissa ja naapuri kuudessa prosentissa rikoksista. Näiden lisäksi 13 prosentissa rikoksista epäilty ei ollut tiedossa. Myös kaikkien näiden päärikosten määrät vähenivät vuodesta 2015.

Kuvio 20. Päärikosten asianomistajien suhde rikoksesta epäiltyyn vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016.

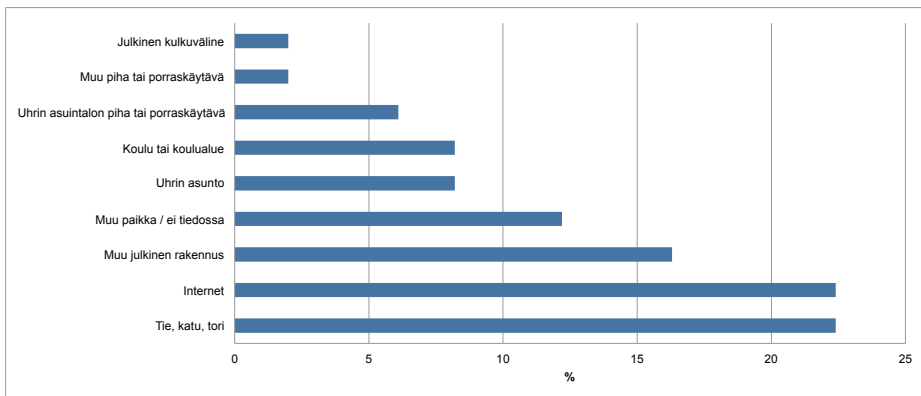
Tapahtumapaikka

Vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikkoja vuonna 2016 tarkastellaan kuviossa 21. Yleisimmät tapahtumapaikat olivat tie katu tai tori ja internet. Kaikista päärिकoksista yhteensä 45 prosenttia tapahtui näissä paikoissa. Tiellä, kadulla tai torilla tapahtuneiden päärिकosten määrä kasvoi 175 prosenttia edellisvuodesta.

Toiseksi yleisimpiä olivat muut julkiset rakennukset (16 %), joissa tapahtuneiden päärिकosten määrä kasvoi 14 prosenttia.

Harvinaisempia tapahtumapaikkoja olivat uhrin asunto, koulu tai koulualue, uhrin asunto, uhrin asuintalon piha tai porraskäytävä, muu piha tai porraskäytävä ja julkinen kulkuväline. Koulussa tai koulualueella sekä julkisessa kulkuneuvossa tapahtuneiden päärिकosten määrät kasvoivat vuodesta 2015, kun muiden määrät taas vähenivät.

Kahdessatoista prosentissa tapauksista tapahtumapaikkana oli muu kuin jokin yllä mainituista, tapahtumapaikka ei ollut tiedossa tai tapahtumapaikkoja oli useita.

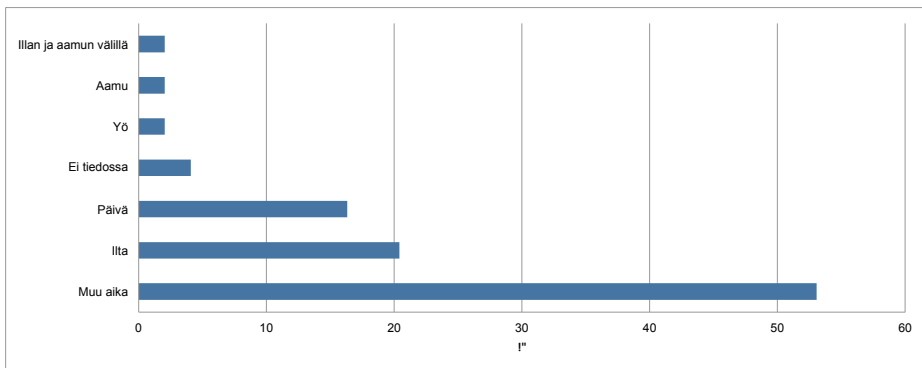

Kuvio 21. Epäiltyjen päärिकosten tapahtumapaikat vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=49).

Tapahtuma-aika

Kuviossa 22 on esitetty vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päärिकosten tapahtuma-ajat vuodelta 2016. Päärिकoksista yli puolelle (53 %) oli tapahtuma-ajaksi luokiteltu ”muu aika”, jolloin rikos on tapahtunut päivän aikana tai pidemmän ajan kuluessa. Tällaisten päärिकosten määrä kasvoi 53 prosenttia edellisvuodesta.

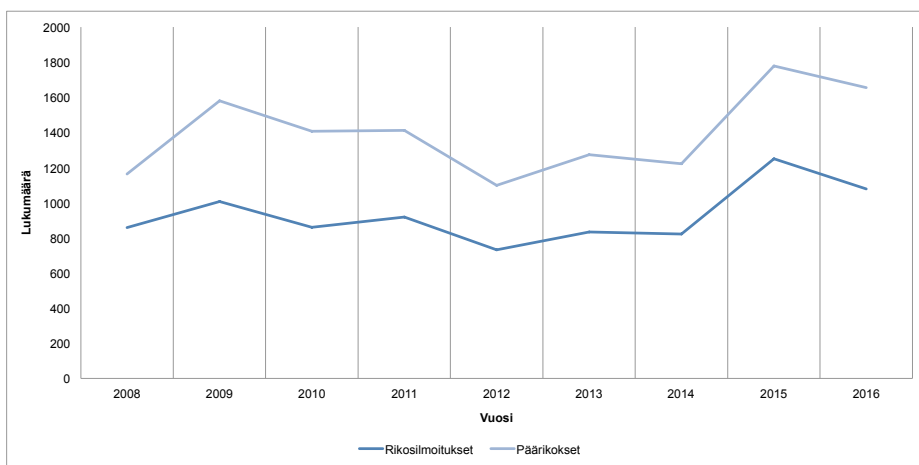
Seuraavaksi eniten rikoksia tapahtui illalla (20 %) ja päivällä (16 %). Näistä illan aikana tapahtuneiden määrä kasvoi edellisvuodesta, kun taas päivällä tapahtuneiden määrä väheni. Yöllä, aamulla tai illan ja aamun välillä rikoksia tehtiin yhteensä vain kuusi prosenttia. Neljässä prosentissa tapauksista tapahtuma-aika ei ollut tiedossa.

Kuvio 22. Epäiltyjen päärrikosten tapahtuma-ajat vammaisuuteen perustuvissa tapauksissa vuonna 2016 (n=49).

4 YHTEENVETO

Vuonna 2016 poliisin tietoon tulleen viharikollisuuden määrä tasaantui pidemmän aikavälin tasolle edellisvuoden kasvupiikin jälkeen.

Kuvio 23. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2008–2016.

Verrattaessa eri vihamotiivin sisältämiä epäiltyjä viharikoksia toisiinsa voidaan todeta, että rikosilmoituskohtaisesti tarkasteltuna sanalliset loukkaukset, uhkaukset ja häirinnät muodostivat ison osan tapauksista kaikki vihamotiivit mukaan lukien. Melkein yhtä paljon oli yksisuuntaisia pahoinpitelyrikoksia. Kun verrataan tilannetta päärikoksittain, pahoinpitelyrikokset olivat selkeästi suurin rikoslaji niin ikään kaikki vihamotiivit mukaan lukien.

Kun tarkastellaan asianomistajien suhdetta päärikoksesta epäiltyyn, erot eri vihamotiivien välillä tulevat esiin. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien päärikosten epäilty oli asianomistajalle useimmiten tuntematon. Muita vihamotiiveja sisältäneissä rikoksissa suurin osa asianomistajista puolestaan tunsi epäillyn.

Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat epäillyt päärikokset tapahtuivat useimmiten vastaanottokeskuksissa, kun taas muiden vihamotiivien tapauksissa päärikosten yleisin paikka oli tie, katu tai tori.

Tapahtuma-aika etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa epäillyissä päärikoksissa oli useimmiten joko yö tai ilta. Muihin vihamotiiveihin perustuvissa tapauksissa rikokset olivat tapahtuneet aamun ja illan välissä, kestäneet pidemmän aikaa tai niillä ei ollut selkeää aikaa (esimerkiksi internetissä tapahtuneet).

5 HAVAINTOJEN ARVIOINNISSA HUOMIOITAVAA

Havaintoja tarkasteltaessa tärkeintä on huomioida se, että selvityksen aineistona on käytetty poliisin rikosilmoitustietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että kyse on epäillyistä viharikoksista eikä vielä oikeudessa tuomituista rikoksista. Viime kädessä tuomioistuin ottaa kantaa epäillyn rikoksen motiiviin.

Viharikoksiksi määriteltyjen rikosilmoitusten ja päärikosten määrään vaikuttaa tehtyjen rikosten lisäksi myös ihmisten alttius ilmoittaa epäillystä rikoksesta poliisille. Esimerkiksi oikeusministeriön selvityksen mukaan vain 21 prosenttia häirintää tai vihapuhetta viimeisen 12 kuukauden aikana kokeneista ilmoitti siitä jollekin taholle (Oikeusministeriö 2016). Ilmoitusalttuteen taas voi vaikuttaa monikin eri tekijä, kuten viharikoksiin liittyvät kampanjat ja medianäkyvyys sekä esimerkiksi niihin liittyvä keskustelu sosiaalisessa mediassa.

Vuonna 2016 epäiltyjen viharikosten määrä pieneni edellisvuoteen verrattuna. Poliisin julkaiseman vuosikertomuksen 2016 mukaan vuoden 2015 aikana Suomeen tuli noin 32 400 turvapaikanhakijaa (Poliisi 2017). Vuoden 2016 alussa turvapaikanhakijamäärät alkoivat vähentyä selvästi: saman vuoden aikana Suomeen saapui kaiken kaikkiaan enää noin 5 500 turvapaikanhakijaa. Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa myös viharikosten määrän laskemiseen ja tasaantumiseen lähemmäs aiempien vuosien tasoa. Toisin kuin vuonna 2015 epäiltyjen viharikosten määrät myös jakautuivat tasaisesti vuoden 2016 ajalle, kun niitä tarkastellaan kuukausittain.

Suurin osa (44 %) epäillyistä päärikoksista kuuluu rikoslajiin pahoinpitelyrikokset. Tämä pitää paikkansa kaikkien tässä selvityksessä esitettyjen vihamotiivien osalta (43–51 %). Rikoksista, joissa ei ole vihamotiivia, vain 10 prosenttia kuuluu pahoinpitelyrikoksiin (Polstat 2017). Tämä saattaa johtua siitä, että viharikos on käsitteenä hyvin epäselvä. Siksi uhrit saattavat helpommin tunnistaa vakavat pahoinpitelyrikokset viharikoksiksi (Chakraborti ym. 2014). Toisaalta voi olla, että uhrit luulevat poliisin ottavan tosissaan vain vakavammat viharikokset ja jättävät näin esimerkiksi kunnianloukkaukset ilmoittamatta (Williams & Tregidga 2013).

Tätä katsausta tulkittaessa on syytä ottaa huomioon myös muita asioita kuin vallitseva yhteiskunnallinen tilanne. Rikosilmoitustiedot ovat tekstimuodossa ja viharikosten tunnistaminen perustuu pitkälti siihen, millä tavalla ilmoitus on kirjattu. Pelkästään kirjoitusvirheiden takia jotkin tapaukset eivät hakuvaiheessa aina päädy varsinaiseen aineistoon. Sen lisäksi ilmoitusta tehtäessä poliisilla ei välttämättä ole vielä paljoakaan tietoa tapauksesta.

Rikosilmoitukset saattavat olla useita sivuja pitkiä ja erittäin yksityiskohtaisesti kirjoitettuja, tai niissä saattaa olla vain muutama lause. Ilmoitukset, joissa ei ole käytetty viharikosluokitusta ja joissa ei ole mainintaa mahdollisesta motiivista, eivät ole päätyneet tämän katsauksen aineistoon. Siitä huolimatta rikoksen esitutkintavaiheessa saattaa silti löytyä tapaukseen liittyvä vihamotiivi.

Jotta pystyisimme tulevaisuudessa paremmin vastaamaan myös kansainvälisiin velvoitteisiin tutkia ja tilastoida viharikoksia, tullaan tilastointimenetelmiin tekemään seuraavia selvityksiä silmällä pitäen pieniä muutoksia. Esimerkiksi romaneihin kohdistuva syrjintä ja väkivalta ovat olleet nousussa Euroopassa viime vuosien ajan, ja useat maat tilastoivatkin erikseen romaneihin kohdistuvat viharikokset. Niinpä yksi näistä tulevista muutoksista on se, että etniseen ja kansalliseen taustaan perustuvien viharikosten alle sisällytetään alaluokka, jonka avulla voidaan tilastoida esimerkiksi romaneihin kohdistuneita viharikoksia.

Toinen muutos koskee sanallisesta provokaatiosta tehtyjä rikoksia. Tähän tapahtumatilannekategoriaan sisällytettävien viharikosilmoitusten ottaminen mukaan selvitykseen ei ole yksiselitteistä. Koska ne kuitenkin kertovat yhteiskunnan yleisestä ilmapiiristä ja asenteista, tapaukset tullaan käsittelemään selvityksessä, mutta eriyttämään kokonaan omaksi ryhmäkseen.

LÄHTEET

Chakraborti, Neil & Garland, Jon & Hardy, Stevie-Jade (2014). The Leicester hate crime project: findings and conclusions. <http://www2.le.ac.uk/departments/criminology/hate/documents/fc-full-report> (viitattu 7/2017).

Ellonen, Noora (2006). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 53. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Hansen, Saana & Sams, Anni & Jäppinen, Maija & Latvala, Johanna (2016). Kunniakäsitykset ja väkivalta – selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta ja siihen puuttumisesta Suomessa. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.

Iganski, Paul (2001). Hate crime hurt more. *American Behavior Scientist*, 45 (4): 627–638.

Joronen, Mikko (2008). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 72. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Kansaneläkelaitos 2017. Tilastotietokanta Kelasto. Vammaisetuuden saajat ja keskimääräiset etuudet. http://www.kela.fi/tilastot-aiheittain_tilasto-kelan-vammaisetuuksista (viitattu 7/2017).

Keränen, Tuunia (2005a). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 39. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Keränen, Tuunia (2005b). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 40. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Lappi-Seppälä, Tapio & Hakamies, Kaarlo & Koskinen, Pekka & Majanen, Martti & Melander, Sakari & Nuotio; Kimmo & Nuuttila, Ari-Matti & Ojala, Timo & Rautio, Ilkka (2013). Oikeuden perusteokset: Rikosoikeus. Sanoma Pro.

Lehtonen, Jukka (2007). Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvä syrjintä. Teoksessa: Lepola, Outi & Villa, Susan (toim.). *Syrjintä Suomessa 2006*. Ihmisoikeusliitto, Helsinki.

Niemi, Jenni (2011). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2010. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 95. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Niemi, Jenni & Sahramäki, Iina (2012). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2011. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 104. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

Noponen, Tanja (2007). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2006. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 62. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo.

Oikeusministeriö (2016). ”Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä” Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisu 7/2016.

- Perry, Barbara (2001). In the name of hate. Routledge, New York.
- Peutere, Laura (2009). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. Poliisi-ammattikorkeakoulun raportteja 85. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Peutere, Laura (2010). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009. Poliisi-ammattikorkeakoulun raportteja 88. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Poliisi (2016). Vihapuheiden ja -rikosten torjuntaan liittyvän toimintasuunnitelman valmistelua koskevan työryhmän loppuraportti.
- Poliisi (2017). Poliisin vuosikertomus 2016.
- Poliisin tulostietopalvelu (Polstat).
- Sisäasiainministeriö (2003). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2002. Poliisiosaston julkaisu 12/2003.
- Sisäasiainministeriö (2002). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2001. Poliisiosaston julkaisu 12/2002.
- Sisäasiainministeriö (2001). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2000. Poliisiosaston julkaisu 15/2001.
- Sisäasiainministeriö (2000). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1999. Poliisiosaston julkaisu 9/2000.
- Sisäasiainministeriö (1999). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1998. Poliisiosaston julkaisu 11/1999.
- Sisäasiainministeriö (1998). Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 1997. Poliisiosaston julkaisu 4/1998.
- Tihveräinen, Tero (2013). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2012. Poliisi-ammattikorkeakoulun katsauksia 2. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Tihveräinen, Tero (2014). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2013. Poliisi-ammattikorkeakoulun katsauksia 7. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Tihveräinen, Tero (2015). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2014. Poliisi-ammattikorkeakoulun katsauksia 8. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Tihveräinen, Tero (2016). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2015. Poliisi-ammattikorkeakoulun katsauksia 10. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Tilastokeskus (2017). Tilastokeskuksen PX Web -tietokannat, väestörakenne. <http://www.stat.fi/tup/tilastotietokannat/index.html> (viitattu 7/2017)
- Williams, Matthew & Tregidga, Jasmin (2013). All Wales hate crime research project, research overview & executive summary. <http://library.college.police.uk/docs/All-Wales-hate-crime-report.pdf> (viitattu 7/2017).

LIITTEET

LIITE 1. RIKOSNIMIKKEET

Muu tutkinta OR

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan RL 11. luku

Joukkotuhonta OR Joukkotuhonnan valmistelu OR Rikos ihmisyyttä vastaan OR Törkeä rikos ihmisyyttä vastaan OR Kidutus OR Kiihottaminen kansanryhmää vastaan OR Törkeä kiihottaminen kansanryhmää vastaan Syrjintä OR

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset RL 21. luku

Lapsensurma OR Lapsensurman yritys OR Murha OR Murhan yritys OR Surma OR Surman yritys OR Tappo OR Tapon yritys OR Heitteillepano OR Tappeluun osallistuminen OR Lievä pahoinpitely OR Pahoinpitely OR Pahoinpitelyn yritys OR Törkeä pahoinpitely OR Törkeän pahoinpitelyn yritys OR Kuolemantuottamus OR Törkeä kuolemantuottamus OR Vammantuottamus OR Törkeä vammantuottamus OR Vaaran aiheuttaminen OR Pelastustoimen laiminlyönti OR

Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta RL 22. luku

Laiton raskauden keskeyttäminen OR Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen OR Laiton alkioon puuttuminen OR Laiton perimään puuttuminen OR Laiton sukusolujen käyttö OR Lapsen identiteetin loukkaaminen OR

Seksuaalirikoksista RL 20. luku

Raiskaus OR Raiskauksen yritys OR Törkeä raiskaus OR Törkeän raiskauksen yritys OR Pakottaminen sukupuoliyhteyteen OR Sukupuoliyhteyteen pakottamisen yritys OR Pakottaminen seksuaaliseen tekoon OR Seksuaaliseen tekoon pakottamisen yritys OR Seksuaalinen hyväksikäyttö OR seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö OR Törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö OR Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön yritys OR Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta OR Seksuaalipalvelujen ostamisen yritys nuorelta OR Paritus OR Parituksen yritys OR törkeä paritus OR törkeän parituksen yritys OR

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan RL 17. luku

julkinen kehottaminen rikokseen OR järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen OR Mellakka OR Väkivaltainen mellakka OR Väkivaltaisen mellakan johtaminen OR Yleisen järjestyksen aseellisen rikkomisen valmistelu OR Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen OR uskonrauhan rikkominen OR Uskonnonharjoituksen estäminen OR Uskonnonharjoituksen estämisen yritys OR hautarauhan rikkominen OR Ilkivalta OR

Yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta 24. luku

Kotirauhan rikkominen OR Törkeä kotirauhan rikkominen OR Julkisrauhan rikkominen OR Törkeä julkisrauhan rikkominen OR Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen OR Kunnianloukkaus OR Törkeä kunnianloukkaus OR

Vapauteen kohdistuvista rikoksista 25. luku

Vapaudenriisto OR Törkeä vapaudenriisto OR ihmiskauppa OR Ihmiskaupan yritys OR törkeä ihmiskauppa OR Törkeän ihmiskaupan yritys OR Panttivangin ottaminen OR Tuottamuksellinen vapaudenriisto OR Laiton uhkaus OR Pakottaminen OR

Vahingonteot RL 35. luku

Lievä vahingonteko OR Vahingonteko OR Vahingonteon yritys OR Törkeä vahingonteko OR Törkeän vahingonteon yritys OR

Työrikoksista 47. luku

työturvallisuusrikos OR työaikaohjelurikos OR Työsyrjintä OR Kiskonnantapainen työsyrjintä OR työntekijöiden edustajan oikeuksien loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen OR työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisen yritys OR työnvälitysrikos OR luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö OR

Rikoksista viranomaisia vastaan 16. luku

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen OR Virkamiehen vastustaminen OR Haitanteko virkamiehelle OR Niskoittelu poliisia vastaan OR Virkavallan anastus OR Lähestymiskiellon rikkominen OR

Yleisvaarallisista rikoksista 34. luku

Tuhotyö OR Tuhotyön yritys OR Liikennetuhotyö OR Liikennetuhotyön yritys OR Törkeä tuhotyö OR Törkeän tuhotyön yritys OR Terveyden vaarantaminen OR Terveyden vaarantamisen yritys OR Törkeä terveyden vaarantaminen OR Törkeän terveyden vaarantamisen yritys OR Yleisvaaran tuottamus OR Törkeä yleisvaaran tuottamus OR Yleisvaarallisen rikoksen valmistelu OR

Virkarikoksista 40. luku

Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen OR virka-aseman väärinkäyttäminen OR Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen OR virkavelvollisuuden rikkominen OR Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen OR

LIITE 2. HAKUSANAT

(ulkomaalai* and.s viha*) OR *pilakuv* OR *pilapiirro* OR apina* OR ennakkoluulo* OR etni* OR fasis* OR go home OR hakaris* OR heil OR hitler* OR ideologi* OR ihonväri* OR text=(jew* not jewelry not jewellery) OR jutku* OR jutsku* OR juutalai* OR kinkke* OR text=(kinkki* not kinkkinen) OR kinuk* OR klux OR kuulpä* OR maahanmuuttaj* OR text=(manne* not manner* not mannen not mannelin) OR menkää sinne mistä OR mustalai* OR mustilai* OR mutakuon* OR mutiai* OR muukalaisviha* OR nahkapä* OR natsi* OR text=(neeker*) OR negro* OR nekru* OR nigger* OR painua sinne mistä OR pakolai* OR palata sinne mistä OR pilotti* OR polttopul* OR (molotov* koktail*) OR (molotov* cocktail*) OR racis* OR rasism* OR rasist* OR rodullinen OR romaani* OR text=(romane*) OR text=(romani*) OR romsk* OR text=(rotu* not rotuaari*) OR ryssittel* OR (ryssä* not kyyryssä) OR rättipä* OR saame* OR text=(skin* not skinnari*) OR text=(somali*) OR suomi suomalaisille OR svedu* OR takaisin afrikkaan OR takaisin sinne mistä OR torakka* OR valkolai* OR valkonaam* OR venakko OR text=(white) OR vihariko* OR vinosilm* OR vähemmistö* OR ähl* OR bapdis* OR buddha* OR (vapaa* ajattelij*) OR *lestadio* OR *laestadi* OR *luterilai* OR text=(*muslim*) OR text=(*seurakun*) OR *uskovai* OR adventis* OR al gaida* OR al qaida* OR allah* OR antisem* OR apartheid* OR arbeit macht frei* OR arjalai* OR ateist* OR auschwitz OR bin laden* OR burkha* OR fatwa* OR harhaop* OR text=(helluntai*) OR hindu* OR hunnu* OR text=(huntu* not huntus) OR imaami* OR text=(islam*) OR jeesu* OR jehova* OR (jumala* not jumalauta) OR katoli* OR koraani* OR krishna* OR kristilli* OR kristinusko* OR kristit* OR metodis* OR mormon* OR mormooni* OR moske* OR ortodoks* OR ortodox* OR text=(osama) OR text=(pelastusarmeija*) OR text=(profeet*) OR text=(raamat*) OR rukou* OR sikhi* OR sharia* OR taliban* OR terrorist* OR turbaan* OR uskonno* OR uskonto* OR vakaumu* OR vapaakirk* OR vääräuskoi* OR (ääri* and.s islam*) OR *hetero* OR *transsu* OR *transu* OR bimie* OR binai* OR biseksu* OR bi-seksu* OR fag OR fags OR fägär* OR text=(gay* not gaye*) OR hinttari* OR hintti* OR homo* OR homppel* OR text=(lepak* not lepakkomie*) OR lesbo* OR lespo* OR miespari* OR naispari* OR pride* OR puppel* OR queer OR (rekisteröi* and.s parisuh*) OR (seksuaali* and.s suuntautu*) OR (seksuaali* and.s taipumu*) OR text=(seta*) OR (sukupuoli* and.s korjau*) OR (sukupuoli* and.s suuntautu*) OR (sukupuoli* and.s vaihdo*) OR transihmi* OR transmie* OR transnai* OR transseksu* OR transvest* OR ulos kaapista OR aivovamma* OR autist* OR asperger* OR text=(*invalid*) OR text=(*invaliid*) OR *pyörätuol* OR *rollaattor* OR *rullatuol* OR *sokea* OR *syndrooma* OR *syndrom* OR text=(*vammai* not asennevammai*) OR (cp* and.s vamma*) OR erityislaps* OR heikkolahjai* OR huonokuulo* OR text=(inva*) OR jälkeenjään* OR kehar* OR kehityshäiriö* OR kuulolait* OR kuulovamma* OR text=(kuuro* not sadekuuro) OR (kääpiö* not kääpiovilla* not kääpiösnautser* not kääpiöpin*) OR liikuntaestei* OR liikuntavamma* OR lyhytkasvui* OR text=(mykkä not mykkäpuhelu) OR näkövamma* OR oireyhtym* OR opaskoir* OR pakoliik* OR (puhevi* NOT puheviest*) OR rajoittei* OR text=(rampa) OR text=(vajaamieli*) OR vajaaälyi* OR text=(vajak*) OR vammanen OR text=(viittomakiel*) OR änkyt* OR syrjintä OR text=(*kansallispu* not kansallispuisto) OR vajuk* OR text=(puhevamma*) OR text=(sompu* not sompujärvi*) OR somppu* OR asberger* OR text=(kehitysvamma*) OR mutakep* OR text=(lahko* not hankalahko) OR liikuntakyvyt* OR mutapä* OR dysfa-

sia* OR liikuntarajoit* OR ryssitel* OR monikulttuuri* OR rodun OR (takaisin* and.s kotimaa*) OR (virolai* and.s huor*) OR menkää kotimaahan OR ulkomaalaisvasta* OR (syttyperä* and.s vuoksi) OR autismi* OR liikuntaeste* OR kainalosauv* OR kyynärsauv* OR text=(lesta*) OR lestoi* OR huononäkö* OR nokikep* OR sosiaalipumm* OR yhteiskunnan elät* OR pois suomesta OR (painu* and.s kotimaa*) OR kehitystaso* OR uskonlahko* OR (venäläi* and.s huor*) OR separi* OR separei* OR (sukupuol* and.s ilmaisu*) OR (sukupuol* and.s identiteet*) OR vajaakuntoi* OR mulatti* OR vastaanottokesku* OR (burka* not burkar*) OR syjivä* OR syrjityksi OR huivipä* OR mutuainen OR patriootti OR kemali OR mustolainen OR maitonaama OR yöntimo OR toisuskoiset OR vammaseksi OR viharyhm* OR nazist OR neukku OR karvakä* OR mustanaam* OR Odin* OR Lold*

LIITE 3. MUUT SAATAVILLA OLEVAT LIITETAULUKOT JA KUVIOT

Kaikki vihamotiivit

Liitetaulukko. Epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät kuukausittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Eri viharikosmotiivien osuudet epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2016 (n=1 079).

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö epäillyistä viharikoksista tehdyissä ilmoituksissa vuonna 2016.

Liitetaulukko. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2016.

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärिकosten eteneminen syyteharjintaan rikoslajeittain (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Epäillyt viharikosilmoitukset, joissa useampi vihamotiivi vuonna 2016.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten esitutinnan tila motiiveittain (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Muu tutkinta ja P-ilmoitukset motiivin mukaan vuonna 2016.

Liitetaulukko. Muu tutkinta ja P-ilmoitukset tapahtumapaikan mukaan vuonna 2016.

Liitetaulukko. Vastaanottokeskuksissa tapahtuneet vihamotiivin sisältämät epäillyt päärिकokset motiivin mukaan vuonna 2016.

Liitekuvio. Viharikosluokituksen käyttö poliisipiireittäin vuonna 2016.

Liitekuvio. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä kuukausittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Epäillyistä viharikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät poliisipiireittäin ja motiiveittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärिकosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2016 (n=1 655).

Liitekuvio. Epäiltyjen viharikosten tapahtuma-ajat motiiveittain vuonna 2016 (n=1 655).

Liitetaulukko. Epäiltyjen vihamotiivin sisältämien päärिकosten tapahtuma-ajat vuonna 2016 (n=1 655).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde viharikoksesta epäiltyyn vuonna 2016.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2016.

Liitekuvio. Epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikat motiiveittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2016.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt viharikokset rikosilmoituksittain jaoteltuna vuoden 2016 tapahtumapaikan mukaan.

Liitetaulukko. Internetissä tapahtuneet epäillyt vihamotiivin sisältämät päärikokset rikoslajeittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Viharikosilmoitusten määrät ja ulkomaan kansalaisten määrät maakunnittain ja suhteutettuna maakunnan asukaslukuun vuonna 2016.

Liitekuvio. Vihamotiivin sisältämien epäiltyjen päärikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2016 (n=1 655).

Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikokset

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien rikosilmoitusten määrä maakunnittain sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2016.

Liitekuvio . Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien rikosilmoitusten määrä maakunnittain sekä 10 000:ta maakunnassa asuvaa ulkomaan kansalaista kohden vuonna 2016.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen rikosten määrät vuosina 2006–2016.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten määrän kehitys rikoslajeittain vuosina 2006–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat vuonna 2016 (% , n=1 333).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat vuonna 2016 (% , n=1 333).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen rikosten yleisimmät päärikosnimikkeet vuosina 2015 ja 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen rikosten yleisimmät sivurikosnimikkeet vuosina 2015 ja 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten tapahtumapaikat rikoslajin mukaan vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten tapahtuma-ajat rikoslajeittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat epäillyt rikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päärikosten määrät 2015–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat kansalaisuuden mukaan vuosina 2006–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuosina 2006–2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajat synnyinmaan mukaan vuonna 2016, kun provokaatiojutut on jätetty pois.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli ikäluokittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien sukupuoli rikoslajeittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päärikosten asianomistajien ikä rikoslajeittain vuonna 2016.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde rikoksesta epäiltyyn etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa epäillyissä päärikoksissa vuonna 2016.

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvasta päärikoksesta epäiltyyn eri rikoslajeissa vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvista päärikoksista epäiltyjen sukupuoli ja ikä vuonna 2016.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvasta päärikoksesta epäillyn iän mukaan 2016.

Liitetaulukko. Rikoslajit etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvasta päärikoksesta epäillyn sukupuolen mukaan vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien rikosilmoitusten esituskinnan tila rikoslajien mukaan (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Tapahtumatilanteet etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa muu tutkinta -ilmoituksissa vuonna 2016.

Liitetaulukko. Tapahtumatilanteet etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvissa rikosilmoituksissa vuosina 2015 ja 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen rikosten esitutinnan tila maakunnittain (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien rikosilmoitusten esitutinnan tila maakunnittain (1.1.2016–31.12.2016 kirjatut jutut).

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat epäiltyjen rikokset kunnittain 100 000:ta asukasta kohden vuonna 2016.

Liitetaulukko. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikosilmoitukset maakunnittain 100 000:ta asukasta kohden vuonna 2016.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvat rikosilmoitukset maakunnittain 100 000:ta asukasta kohden vuonna 2016.

Liitekuvio. Etniseen tai kansalliseen taustaan perustuvien epäiltyjen päär rikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2016 (n=1 333).

Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat rikokset

Liitetaulukko. Kristinuskoon kohdistuneet rikosilmoitukset vuonna 2016: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvat epäillyt viharikokset kunnittain; rikosilmoitusten ja päär rikosten määrät vuonna 2016.

Liitetaulukko. Islamiin kohdistuneet viharikosilmoitukset vuonna 2016: tarkempi kuvaus suuntauksesta.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvien epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2016 (n=208).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn uskontoon tai vakaumukseen perustuvissa päär rikoksissa vuonna 2016.

Liitekuvio. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvien epäiltyjen viharikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2016 (n=208).

Liitetaulukko. Uskontoon tai vakaumukseen perustuvien epäiltyjen viharikosten tapahtumapaikat vuonna 2016 (n=208).

Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvat rikokset

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2016 (n=65).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde päär rikoksesta epäiltyyn tapauksissa, jotka perus-

tuvat seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun vuonna 2016.

Liitekuvio. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen päär rikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2016 (n=65).

Liitetaulukko. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvien epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat vuonna 2016 (n=65).

Vammaisuuteen perustuvat rikokset

Liitetaulukko. Vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen viharikosten määrät vuosina 2011–2016.

Liitetaulukko. Vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päär rikosten tapahtuma-ajat vuonna 2016 (n=49).

Liitetaulukko. Asianomistajan suhde epäiltyyn vammaisuuteen perustuvassa päär rikoksessa vuonna 2016.

Liitekuvio. Vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päär rikosten määrät rikoslajeittain vuonna 2016 (n=49).

Liitetaulukko. Vammaisuuteen perustuvien epäiltyjen päär rikosten tapahtumapaikat vuonna 2016 (n=49).